

Stichting Holland Opera
Amersfoort

Jaarverslag 2022

Jan Willem Brouwersstraat 16-1
1071 LJ Amsterdam
T 020 364 11 72

Utrechtseweg 51
1213 TL Hilversum
T 035 623 98 19

BTW NL8175.87.822.B.01
KVK 32053904
BANK NL19 RABO 0114 1665 79
www.burozaken.nl

Bestuursverslag en verslag Raad van Toezicht	1
Inleiding op de jaarrekening	19
JAARREKENING	22
Balans per 31 december 2022	23
Exploitatierekening over 2022	25
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	27
Toelichting op de balans per 31 december 2022	29
Toelichting op de exploitatierekening over 2022	34

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

BIJLAGE

Prestatieverantwoording

Amsterdam, 7 maart 2023

Bestuursverslag en verslag Raad van Toezicht 2022

Missie

Binnen onze opera's laten we op een poëtische manier teksten klinken. De muziek vertelt een verhaal in een eigen muzikaal idioom waardoor de voorstellingen meerdere lagen hebben. Wij maken opera die toegankelijk en actueel is en die gaat over maatschappelijke thema's die dicht bij de belevingswereld van ons (jonge) publiek staan.

Hoofddoelstelling

Holland Opera is het eerste zelfstandige jeugdoperahuis van Europa en speelt zowel nationaal als internationaal een belangrijke rol bij de ontwikkeling van nieuwe jeugdopera. Dit blijkt ook uit het feit dat operahuizen in Duitsland en Denemarken jaarlijks onze jeugdopera's op hun repertoire zetten.

Verdere ontwikkeling van (jeugd)opera en talentontwikkeling zijn voor ons essentieel. Diversiteit streven we onder andere na in crossovers van muziekstijlen en combinaties met andere disciplines. Jaarlijks worden nieuwe makers uitgenodigd om nieuwe ideeën te pitchen. Holland Opera maakt ook deel uit van Standplaats Midden: een netwerk voor nieuwe makers in de podiumkunsten.

In een wereld waar de ontmoeting en het gesprek zich steeds meer digitaal afspeelt gaan wij de dialoog live aan. Vanuit de overtuiging dat muziek de universele taal is die kinderen en volwassenen prikkelt tot kijken, luisteren en communiceren. Zo willen we actuele en toegankelijke voorstellingen voor jong en oud maken, die zowel ontroeren als betoveren.

Kernactiviteiten

Holland Opera speelt gemiddeld vier producties per seizoen: een reizende jeugdopera voor de middenzaal, een kerstvoorstelling voor de hele familie in de Amersfoortse Veerensmederij, een Proeve waarin nieuwe makers het genre jeugdopera verkennen, en (leef)tijdloze opera op bijzondere locaties zoals forten, fabrieken, musea en parkeergarages.

Holland Opera richt zich nadrukkelijk op de jeugd, waarbij met name bij besloten schoolvoorstellingen leerlingen met diverse achtergronden toegang krijgen tot opera en muziek. Deze voorstellingen verbinden en enthousiasmeren door actieve educatieve projecten, en zijn vooral bedacht vanuit de belevingswereld van kinderen en jongeren. Naast deze besloten voorstellingen speelt Holland Opera vrije voorstellingen in eigen huis en theaters in Nederland voor families.

COVID-19 | RAOCCC

Onze wereld staat nog steeds op zijn kop; gedwongen beleefden wij eind 2021 de derde lockdown, deze liep tot 25 februari 2022, waarna het theater voorzichtig weer open mocht. Schoolvoorstellingen waren in februari gelukkig al wel mogelijk. Na deze derde lockdown merkten wij dat het publiek bij reguliere voorstellingen de weg naar het theater moeizaam terugvond. Bovendien hadden wij eerder al gemerkt dat een aanzienlijk deel van de technici zich hadden laten omscholen in 2021 (tot programmeur of IT-er) en musici aan de slag waren gegaan in het onderwijs of de zorg.

Ministerie OCW en compensatie i.v.m. Covid-19

Sinds juni 2020 heeft het ministerie van OC&W in totaal vijf steunpakketten geregeld voor de cultuursector om het wegvallen van de publieksinkomsten door de lockdown te compenseren. Bij de aankondiging van deze steunpakketten heeft de minister aangegeven dat ze verwacht dat de steunmiddelen waar mogelijk ingezet worden om ZZP'ers volledig te compenseren voor geannuleerde opdrachten en om nieuwe opdrachten te geven aan makers en uitvoerenden, zodat de sector draaiende blijft. In 2022 hebben wij een groot deel van deze compensatiegelden geïnvesteerd in onze voorstellingen, zowel in publieksbereik als in het investeren in de spelers, makers en technici van de verschillende voorstellingen.

In onderstaande alinea's geven we aan hoe wij als werkgever met behulp van de steunmiddelen onze verantwoordelijkheid hebben genomen richting werknemers met een tijdelijk dienstverband en ZZP'ers.

Gevolgen Covid-19 voor de organisatie

Holland Opera heeft een vast team van 7 medewerkers (in totaal 5,5 FTE eind 2022). Wij hebben van 1 medewerker het contract in 2022 niet verlengd en daarvoor vervanging gevonden. We hebben op dit moment 4 mensen in vaste dienst en 3 mensen met een tijdelijk contract. Het team bestaat uit 2 mannen en 5 vrouwen, variërend van jong en net beginnend tot ouder en zeer ervaren.

De kerstvoorstelling *Mijs met de zwavelstokjes* van 2021-2022 werd vlak na de première geheel gecancelld. Besloten is om de tournee van deze goed ontvangen jeugdopera (2023) door te laten gaan, maar *Mijs* niet opnieuw uit te brengen als kerstvoorstelling in 2022. Net als in voorgaande jaren heeft Holland Opera zzp-ers die door de derde lockdown hun werk voor ons niet uit konden voeren volledig gecompenseerd.

Omdat er in februari wel gerepeteerd mocht worden hebben wij de geplande proeve (2 weken) in ons eigen theater door laten gaan, uiteraard wel met in achtname van de maatregelen. Er zijn tenslotte twee presentaties uitgevoerd waarbij leerlingen van diverse scholen uit Amersfoort werden uitgenodigd. Binnen schoolverband spelen was tijdens deze derde lockdown wel toegestaan.

Locatieopera in Utrecht

Twee jaar later dan gepland brachten wij onze grote locatieopera *Divorce of Figaro* in de Werkspoorkathedraal Utrecht uit. Wij zijn ons bewust van onze verplichtingen jegens de stad Utrecht, immers ook een van onze structurele subsidiegevers. De voorstelling is gespeeld als onderdeel van Utrecht 900 en werd geopend door de burgemeester van Utrecht: Sharon Dijkzema. Wij hadden voor deze locatieopera een bestemmingsreserve van ongeveer 2 ton opgenomen in de jaarrekening 2021. De kosten waren hoger dan eerdere jaren doordat marketing, materialen en technische installaties duurder zijn geworden. In totaal werkten er circa 50 ZZP-ers (naast ons vaste team) aan deze productie mee.

De reeds gemaakte kosten voor deze productie in 2020 zijn betaald vanuit de steunmaatregelen en de betreffende ZZP-ers zijn hiervoor niet gekort in 2022. Natuurlijk wisten wij inmiddels dat het publiek moeite had om de weg naar het theater terug te vinden en calculeerden wij een verlies in aan publieksinkomsten. De zaalbezetting van *Divorce of Figaro* bleef uiteindelijk hangen op 75% en de inkomsten op 50% (in vergelijking met 2019). Deze lagere inkomsten hadden ook te maken met onze samenwerking met *We are public*. Hier wordt een aantal kaartjes per voorstelling (max 100 in het geval van *Divorce of Figaro*) aangeboden voor een zeer gereduceerd tarief (max 12,50 euro per kaartje) aan mensen die lid zijn van *We are public*. We hebben hier bewust voor gekozen om op deze manier een diverser en jonger publiek richting onze locatieopera te krijgen, dit is goed gelukt en dat is weer een voordeel.

ACTIVITEITEN 2022

In 2020 en 2021 zijn er door de lange lockdowns en beperkingen in publieksaantal veel voorstellingen niet doorgestaan. Deze voorstellingen moesten worden ingehaald in 2022 en daarmee was de mogelijkheid om een tournee te spelen nieuwe voorstellingen (zoals *Dwaalhuis*) lastig. We hebben dan ook besloten om alleen de tournee van *Zwanenmeer* (tournee afgelast in 2020 door eerste lockdown) door te laten gaan en *Dwaalhuis* in het najaar in eigen huis te spelen.

De besloten voorstellingen voor scholen worden in principe altijd in het theater gespeeld, alleen voor de kleuteropera *Mag ik meedoen?* werd een uitzondering gemaakt. Deze kleine voorstelling vond plaats in de speellokalen van de verschillende scholen.

Samenvattend heeft HO in 2022 de volgende voorstellingen gespeeld (of afgelast door Covid):

- Holland Opera begon het jaar met het afzeggen van de kerstvoorstelling *Mijs met de zwavelstokjes* en de *Climate Carols* in verband met de 3de lockdown;
- Eind januari repeteerden wij de reprise van *Zwanenmeer*, met een libretto van **Simon van der Geest**, een arrangement van **Jesse Passenier** en video van **MrBeam**, waarna de jeugdopera een succesvolle tournee in den lande beleefde;
- In februari repeteerden nieuwe jeugdoperamakers **Rianne Meboer** en **Anne-Maartje Lemereis** de proeve *Odiezee*. De tekst was van de hand van schrijver **Abdelkader Benali**. Deze proeve werd na twee weken repeteren gepresenteerd aan leerlingen van diverse scholen uit het Soesterkwartier. *Odiezee* werd dermate goed ontvangen dat besloten is om deze voorstelling volledig uit te werken en er de nieuwe kerstvoorstelling van te maken;
- De jonge regisseur **Ralph Kooijman** maakte in 2021 met twee zangers en twee slagwerkers de kleuteropera *Mag ik meedoen*. Deze interactieve voorstelling voor scholen is in het voor- en najaar 58X op scholen gespeeld;
- De jeugdmuziektheater voorstelling *De Vos, de Raaf en het Meisje* (11 april online 2021 première) speelde in de periode maart-mei een groot aantal voorstellingen in het theater (met name voor scholen) in en rond Amersfoort;
- In maart bracht Holland Opera in het kader van **150 jaar Mondriaan** de ge-theatraliseerde versie uit van *Brieven aan Mondriaan*, met nieuwe muziek van **Niek Idenburg**, uitgevoerd door **Karin Strobos** en **Ernst Munneke**. **Veldtwerkfilms** tekende voor de video in de voorstelling;
- De opera op locatie was *Divorce of Figaro* in de Werkspoorkathedraal in Utrecht. Deze opera speelde in het kader van **Utrecht 900** en trok in augustus 6.000 bezoekers;
- In oktober speelde *Dwaalhuis* in eigen huis. Deze nieuwe jeugdopera (2021) met als onderliggend thema dementie werd geschreven door de jonge schrijfster **Daan Idenburg** en op muziek gezet door **Niek Idenburg**. **Joke Hoolboom** tekende voor de regie en creëerde de filmbeelden in de voorstelling i.s.m. **Veldtwerk films**, de animatie was van **Mehdi van Assem**. **Rianne Meboer** was betrokken als regieassistent en **Björk Nielsdóttir** zong de rol van de dementerende vrouw, die tevens trompet speelde. Deze opera heeft gespeeld voor het PO, VO, MBO en 's avonds voor een volwassen publiek;

- De kerstvoorstelling was *Odiezee*; een jeugdopera waarvoor bijna een heel nieuw team makers tekenden. **Abdelkader Benali** schreef de tekst, **Anne-Maartje Iemereis** de muziek, **Rianne Meboer** deed de regie, **Yuri Schreuders** ontwierp het lichtplan en **Freja Roelofs** tekende de kostuums;
- **NPO**; in 2021 is HO een overeenkomst met de NPO aangegaan om 11 van de door HO geproduceerde operafilms uit te zenden (gedurende 2 jaar) op **NPO-2-Extra**. In 2022 zijn er 6 films uitgezonden (29 uitzendingen);
- In 2020 hebben wij ons aangesloten bij Cultuurticket, waarop vanaf 2021 al onze operafilms gestreamd worden. In mei is deze samenwerking beëindigd. Cultuurticket is opgeheven omdat er geen goed verdienmodel achter zat.

RELATIE TOT PUBLIEK

In de afgelopen periode zijn we ons nog meer bewust geworden wie we zijn en wat ons bestaansrecht is. In gesprekken met ons publiek spraken wij over de thematiek en muziekstijlen van onze voorstellingen. Op basis van gesprekken met diverse scholen maakten we een beweging van universele thema's naar maatschappelijke en meer persoonlijke dilemma's. Dit resulteerde in thematiek als 'intolerantie versus acceptatie van de ander' (*Mijs met de zwavelstokjes*), *Odiezee*, een zoektocht van een meisje naar haar vader in de achterbuurten van een grote stad, losjes gebaseerd op de *Odyssee* van Homerus. Ook *Dwaalhuis*, met als thema dementie is een onderwerp dat zowel leerlingen van de basisschool, het voortgezet onderwijs als het beroepsonderwijs ondervinden bij (groot)ouders.

Na de voorstelling gaan wij altijd in gesprek met leerlingen of ander publiek; wat hebben ze ervaren, gezien en gehoord? Verder houden wij enquêtes na de vrije voorstellingen. De bezoekers krijgen hierbij de kans op diverse vragen (inhoudelijk, vormtechnisch, kwalitatief) te reageren. Deze reacties worden vervolgens besproken, geëvalueerd en waar nodig geïmplementeerd.

RELATIE MET ONZE STANDPLAATS AMERSFOORT

Het feit dat we als jeugdoperagezelschap een eigen huis hebben draagt veel bij aan onze regiofunctie. Inmiddels bezoeken jaarlijks duizenden leerlingen van diverse scholen uit Amersfoort e.o. onze voorstellingen.

En ondanks het feit dat de pandemie de wereld veranderd heeft hebben wij een groot deel van onze jonge publiek weten te behouden (PO, VO en SO).

RELATIE MET DE STAD UTRECHT

In 2014 zijn wij gestart met de Muziek Xpress; een uitgebreid educatief muziekprogramma waarin wij de band met ons jonge publiek uit de regio Amersfoort versterken en dat de leerlingen stimuleert zelf muziek te maken. Vanaf 2022 is dit project uitgebreid naar de regio Utrecht. Zo bereikten wij in 2022 5.663 leerlingen uit Amersfoort, Utrecht e.o. met zowel educatieve activiteiten (workshops etc.) als interactieve voorstellingen (opera voor kleuters).

Vanaf 2005 brengt HO jaarlijks een grote locatieopera in of direct rond de stad Utrecht. Ook onderhouden wij contacten met de diverse theaters in de stad (Schouwburg, TivoliVredenburg, Kikker, Hoge Woerd, Bibliotheektheater) en zijn wij aangesloten bij het UTO (Utrechts Theater Overleg). Een groot deel van onze bezoekers komt uit Utrecht e.o.

Vanaf 2021 vallen wij binnen de vierjaren regeling van Utrecht en dat schept uiteraard verplichtingen. Door Covid was het onmogelijk in 2020 en 2021 onze locatieopera op Fort Rijnauwen, dan wel de Werkspoorkathedraal uit te voeren. Wij hebben in 2021 maar mondjesmaat in de stad kunnen spelen, maar prijzen ons gelukkig dat het Utrechtse publiek ons in Amersfoort komt bezoeken. Over deze ontwikkelingen hebben wij steeds nauw contact gehouden met de afdeling cultuur.

Vanaf 2022 waren er weer een groot aantal activiteiten in de stad gepland en in augustus speelden wij onze grote locatieopera in de Werkspoorkathedraal in het teken van Utrecht 900. *Divorce of Figaro* was opgenomen in de programmering van deze uitgebreide viering en burgemeester Sharon Dijksma hield het welkomstwoord voor het publiek bij de première. Verder waren er voorstellingen van ons te zien in Kikker, Podium Hoge Woerd en TivoliVredenburg.

Vrijwilligers

In 2022 hebben onze vrijwilligers uit Amersfoort, Utrecht en de regio hand- en spandiensten rond de verschillende producties uitgevoerd. In totaal zijn er ruim 50 vrijwilligers waarmee wij samenwerkten op het gebied van publieksbegeleiding, horeca, verkoop programmaboekjes en garderobe. Wij zijn hen heel dankbaar voor hun betrokkenheid, zij zijn immers onze ambassadeurs.

JEUGDOPERA BINNEN DE JEUGDPODIUMKUNSTEN

Een zelfstandig jeugdoperahuis bestaat buiten HO niet in Nederland en zelfs niet in Europa. Met het oprichten van het eerste jeugdopera-gezelschap in Nederland hebben wij onszelf ruim 25 jaar geleden een belangrijke taak gegeven: het ontwikkelen van een genre. Een van de valkuilen van een lang bestaan is in herhaling dreigen te vallen. Om dat te voorkomen zijn we bezig met het vernieuwen van onze kunstdiscipline door samen te werken met inspirerende partners/makers uit andere disciplines. In 2022 werkten wij bij *Zwanenmeer* samen met de animatiestudio **MrBeam** en bij *Divorce of Figaro* met het **Carthago Consort**. In *Dwaalhuis* speelde de animatie van **Studio Mehdi van Assem** een belangrijke rol. In 2024 volgt de reprise van de coproductie met **Het Houten Huis** van de beeldende voorstelling *Ruimtevlucht*, waarin onze zangers grotendeels improviseren. In 2023 werken wij samen met het **jongNBE** (de jonge talenten van het **Nederlands Blazers Ensemble**) bij *Kersentuin* en met dansers en poppenspelers van **Duda Paiva Company** en instrumentalisten van **New European Ensemble** bij *Reinaert de V*. De hoofdrol in *Mijs met de zwavelstokjes* werd/wordt vertolkt door een danseres.

Nieuwe jeugdoperamakers

Het bestuur heeft in samenspraak met de Raad van Toezicht besloten om extra te investeren in **talentontwikkeling**. Zomer 2019 heeft HO daartoe een Pitch uitgeschreven voor nieuwe jeugdoperamakers. Hierop kwamen 41 voorstellen binnen; 12 hebben voor het artistiek team (aangevuld met componist Fons Merkies en regisseur Nynke van den Berg) hun voorstel gepitcht. Noufri Bachdim en Pluck Venema zijn hieruit geselecteerd om in 2020 een proeve te maken, deze proeve werd door corona uitgesteld naar februari 2021. Verder zijn componistes Anne-Maartje Lemereis en Setareh Nafisi geselecteerd. Setareh werd gekoppeld aan Noufri en Anne-Maartje componeerde muziek voor de proeve van *Odizee* (februari 2022). Abdelkader Benali schreef hiervoor het libretto en Rianne Meboer deed de regie., Deze jeugdopera is in zijn geheel als kerstvoorstelling voor de hele familie uitgebracht in december 2022. In 2024 volgt de landelijke tournee. Op dit moment werken Simon van der Geest (2-voudig Gouden griffel winnaar) en componist Oene van Geel samen aan de nieuwe jeugdopera *Reinaert de V*.

In november 2022 schreef HO een nieuwe pitch uit en met degenen die daaruit geselecteerd zijn worden op dit moment gesprekken gevoerd voor een mogelijke samenwerking in de volgende Kunstenplanperiode (2025 – 2028).

MAATSCHAPPIJ EN ECONOMIE

HO is een uitstekende cultureel ondernemer gebleken die heeft geknokt om het gezelschap zowel zakelijk als artistiek krachtig te ontwikkelen. De hoge eigen inkomsten in de jaren voor corona hebben ertoe geleid dat wij door het Rijk goed gecompenseerd zijn.. Ook in 2022 hebben wij al onze ZZP-ers volledig kunnen compenseren voor afgezegde activiteiten en hebben wij zowel eerder geplande als nieuwe activiteiten met ze uitgevoerd.

2. OMVANG EN SAMENSTELLING PUBLIEK

Overzicht publieksbereik 2021 - 2022 VERGELIJKING

Producties 2021 - 2022		
	Aantal optredens realisatie	Aantal optredens begroot
2021	115	110
2022	148	110
Bezoekers 2021 - 2022		
	Bezoekers realisatie	Bezoekers Begroot
2021	8.747	21.000
2022	18.700	21.000

Ondanks het feit dat het jaar begon met de derde lockdown door Corona hebben wij onze doelstelling om tenminste 110 voorstellingen per jaar te spelen ruim gehaald. Het aantal bezoekers blijft nog wat achter, maar tegen het einde van 2022 zagen wij hier een versnelling in. Wel blijft het een probleem dat mensen steeds later boeken.

Publieksbereik voorstellingen 2022

In 2022 bracht HO 1 proeve (2 voorstellingen voor beperkt publiek), 1 nieuwe (kerst-)jeugdopera (8 optredens) en 1 nieuwe geënceneerde liederencyclus i.h.k.v. Mondriaan 150 jaar *Brieven aan Mondriaan* (4 voorstellingen). Wij speelden de reprises van een coronatijd ontwikkelde nieuwe jeugdopera's en muziektheatervoorstellingen *Dwaalhuis* (14 voorstellingen), *de Vos, de Raaf en het Meisje* (22 voorstellingen) en de kleuteropera *Mag ik meedoen?* (58 voorstellingen), 1 reprise van de jeugdopera *Zwanenmeer* (23 voorstellingen live, 4 online) en 1 nieuwe locatieopera in de Werkspoorkathedraal (12 voorstellingen). In totaal werden er **148 voorstellingen gespeeld, waarvan 4 online. 22 voorstellingen werden afgelast**. Wij bereikten **18.201 bezoekers** live en **499** direct via onze online streaming. Er werden **97 educatieve activiteiten** uitgevoerd.

Overzicht publieksbereik 2022

- 148 voorstellingen live	18.201 bezoekers
- 4 voorstellingen online streaming	499 kijkers
- 97 educatieve activiteiten	2.953 deelnemers
- 29 uitzendingen NPO2Extra	405.000 kijkers

Schoolvoorstellingen

Naast vrije voorstellingen spelen wij besloten schoolvoorstellingen, zowel in ons eigen theater als op tournee. Hiermee bereiken wij een zeer divers publiek. Binnen het primair onderwijs vind je leerlingen uit alle bevolkingsgroepen. Wij vinden deze voorstellingen van groot belang omdat hierbij ook leerlingen bereikt worden die niet snel met hun (groot)ouders naar theater gaan. In totaal speelden wij in 2022 **98 schoolvoorstellingen (regulier en online) voor in totaal 7.902 leerlingen**.

Muziek Xpress

Speciaal voor scholen in en rond Amersfoort en Utrecht ontwikkelden wij het educatietraject Muziek Xpress. Hier volgden de leerlingen van **104 deelnemende scholen** (PO, VO en SO) interactief muziekonderwijs.

Samenwerking NPO-2-Extra

Het marketingbeleid van Holland Opera is altijd in ontwikkeling.

Met ingang van november 2021 heeft HO een overeenkomst gesloten met de **NPO**, tegen een geringe vergoeding kregen zij toestemming om gedurende 2 jaar 11 operafilms van HO uit te zenden. In 2022 waren er 29 uitzendingen.

Online streaming

Alle voorstellingen zijn opgenomen en gemonteerd in eigen beheer tot ware speelfilms. Deze films worden bewaard op Vimeo. Sinds eind 2020 zijn onze films online te streamen via www.Cultuurticket.nl, in mei 2022 is deze streamingdienst opgeheven.

Op onze website www.hollandopera.nl staat al het bestaande (bewegend) beeldmateriaal dat is gelinkt naar onze eigen pagina op Youtube. Hierop zijn onder andere fragmenten van alle voorstellingen te zien.

Opera op USB

Alle voorstellingen zijn opgenomen met tien tot twintig camera's en gemonteerd in eigen beheer. De USB-sticks met de films zijn verkrijgbaar via info@hollandopera.nl. Op de website Hollandopera.nl staat al het bestaande beeldmateriaal dat is gelinkt naar de eigen Youtube-pagina. De gehele voorstellingen staan op de eigen **Vimeo Account**. Links via info@hollandopera.nl

3. PUBLIEKSONDERZOEK EN IMPACT

HO voert bij elke productie publieksonderzoeken uit in de vorm van digitale enquêtes.

Na het bezoek aan *Divorce of Figaro* zijn 1.200 adressen benaderd met het verzoek de enquête in te vullen, de respons hierop was 50%. *Divorce of Figaro* kreeg een zeer ruime 8 als waardering van het publiek.

Na de kerstopera *Odiezee* is ook een digitale enquête uitgevoerd en ook daar was de respons hoog. Ruim 50% van de benaderde adressen vulden de enquête in, waarin o.a. gevraagd werd hoe de voorstelling (gemaakt door nieuwe jeugdoperamakers) was bevallen (waardering een 8), waar ze vandaan kwamen en of ze bereid zouden zijn om eerder te boeken, wanneer ze ons hiermee zouden helpen (ruim 50% gaf aan hiertoe bereid te zijn). 50% van de bezoekers gaf aan niet eerder een opera van HO te hebben bezocht. Kortom we bereikten met deze familieopera een behoorlijk nieuw publiek.

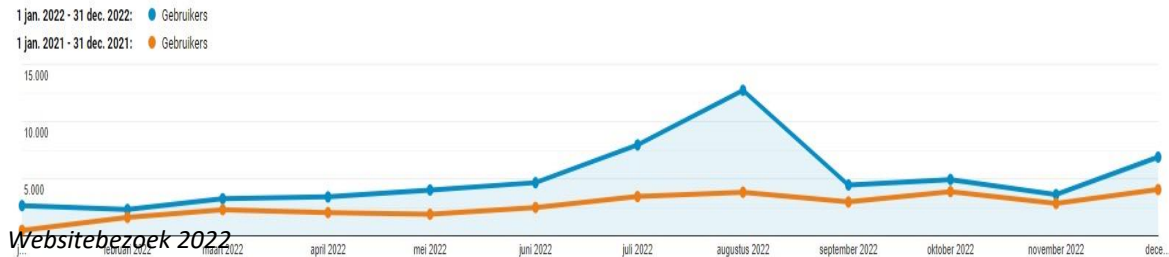
We are public | divers publiek

Voordat wij zagen dat de kaartverkoop moeizamer ging dan voorheen hadden wij al besloten om samen te werken met het platform 'We are public'. Niet alleen om meer kaarten te verkopen, maar vooral om een jonger en diverser publiek te bereiken. Deze organisatie verkoopt abonnementen die min of meer op dezelfde leest zijn geschoeid als de Cinefiel pas. Het publiek betaalt een maandelijks bedrag en mag dan (tegen zeer hoge kortingen naar voorstellingen. Maximaal kost een kaartje de leden 12,50 euro per kaartje. Zo hebben wij een nieuw publiek aangeboord, de bezoekers die op deze manier bij onze opera kwamen waren veel jonger dan het doorsnee publiek. Al met al een zeer positief resultaat als je bedenkt dat ongeveer **10%** van de bezoekers op deze manier bij onze voorstellingen terecht kwamen.

Website

In 2022 ontvingen wij in totaal 56.900 bezoekers op onze website. Dit is een stijging van 92% ten opzichte van 2021 met 29.620 websitebezoekers. De stijging is gestaag. In vergelijking: in 2020 bezochten 16.450 bezoekers onze site. 50% van de bezoekers kijkt via mobiel, 45% via desktop (overig via tablet). Ook hierin zien we een verschuiving; in 2021 keek nog 45% via de telefoon en 50% via de desktop.

ARTISTIEKE PEERS

De producties die Holland Opera speelde in 2022 kregen allemaal aandacht van de landelijke pers.

Recensies

De Vos, de Raaf en het Meisje | Volkskrant en Theaterkrant

Divorce of Figaro | NRC, Volkskrant, Theaterkrant en Trouw

Dwaalhuis | NRC, Volkskrant, Theaterkrant en Theaterblad Scenes

Brieven aan Mondriaan | Muze

Odiezee | Trouw, Theaterkrant en NRC

De volledige recensies vindt u op www.hollandopera.nl.

Er zijn publicaties en interviews voorafgaand aan de voorstellingen verschenen in:

* AD Amersfoort * De Stad Amersfoort *Scenes *Klassieke Zaken *Luister *Operamagazine

4. STAKEHOLDERS

COLLEGA-ORGANISATIES

In 2022 werd met de onderstaande collegaorganisaties samengewerkt:

- *Dwaalhuis*: samenwerking met **Retina Films, Veldtwerk Films en Assem DEPTH**
- *Brieven aan Mondriaan*: samenwerking met **Mondriaanhuis en Kunsthal KADE**
- *O die Zee*: voorbereiding proeve 2022, samenwerking met **Kasko**
- *Divorce of Figaro*: samenwerking met **Carthago Consort en Utrecht900**

KETENPARTNERS

Vanaf het moment dat wij ons gevestigd hebben in Amersfoort werken wij jaarlijks samen met **NEOS**; zij programmeren onze jeugdopera's in de Veerensmederij voor scholen uit Amersfoort en de directe omgeving.

Ook werkten wij samen met **Kunst Centraal**, deze instelling programmeert onze jeugdopera's in de regio Utrecht. Zij hebben er tevens voor gezorgd dat scholen uit bijv. Bunnik en Houten onze voorstellingen bezochten in de Veerensmederij.

MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS

Holland Opera werkte in 2022 samen met 104 scholen uit het PO, VO en SO uit Amersfoort (e.o.) en de regio Utrecht.

In 2022 werd er samengewerkt met het **Soesterkwartier** voor het kinderkoor bij de Climate Carols.

Bij *Divorce of Figaro* en alle voorstellingen in de Veerensmederij werd samengewerkt met een **50-tal vrijwilligers** uit Utrecht en Amersfoort e.o.

Stageplaatsen HO is een erkend opleidingsinstituut

Wij werken samen met:

- *Conservatorium Den Haag (afdeling zang)
- *Conservatorium Utrecht (afdeling zang)
- *Conservatorium Utrecht (docent muziek)
- *Codarts Rotterdam (afdeling dans)
- *Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (afdeling kunst en economie)
- *ArtEZ (educatie en theatermakers)
- *HU (Hoge school Utrecht, afdeling marketing communicatie)

PARTICULIERE FONDSEN

In 2022 kreeg HO ondersteuning van **stichting de Versterking** voor de *Muziek Xpress*.

SPONSOREN

In 2022 werd HO gesponsord door **1A-Alternative**.

BUURTBEWONERS

Bij *de Climate Carols* werd samengewerkt met de ABC-scholen uit het **Soesterkwartier**, de wijk naast de WagenWerkplaats waar ook HO haar huisvesting in de Veerensmederij heeft. Dit concert was voorafgaand aan *Odiezee* te horen in de foyer van de Veerensmederij (vond plaats in januari 2023).

Bij de voorstellingen in de Veerensmederij zijn 10-tal **vrijwilligers** betrokken uit Amersfoort e.o. Tijdens de voorstellingen in eigen huis bemannen zij normaal de bar, of zijn zij gastvrouw of gastheer, assisteren bij de kaartverkoop en publieksbegeleiding. Bij de opera op locatie waren circa 40 vrijwilligers betrokken (als bar personeel en begeleiding van het publiek).

5. SWOT

Sterkte intern

Holland Opera heeft een klein maar krachtig en energiek team van makers, spelers en productioneel medewerkers. Hoewel bijna geen van de makers en uitvoerenden bij het gezelschap in vaste dienst is, is er een grote betrokkenheid bij het werk en de continuïteit van Holland Opera. Met velen wordt al jaren intensief en succesvol samengewerkt binnen een creatief en innovatief proces. In 2022 is het vaste team op belangrijke vlakken (educatie, financieel) vernieuwd wat een positieve impuls geeft aan ons gezelschap.

Het werk (zowel de voorstellingen als de educatieve trajecten) van Holland Opera hebben een hoge en constante kwaliteit. Zo worden (vrijwel) alle voorstellingen bezocht door meerdere landelijke kranten en scoort het gezelschap zowel bij de landelijke pers als het publiek hoog. Diverse artistieke partners vinden het interessant om met Holland Opera samen te werken; daarbij zorgen wij samen voor een versterking van de (jeugd)opera en het podiumaanbod in het algemeen.

De financiën van Holland Opera zijn altijd goed op orde. Er is een Raad van Toezicht die de vinger aan de pols houdt bij de directie en nauw betrokken is bij de huidige ontwikkelingen in en rond het gezelschap. Door niet alleen jeugdopera te brengen, maar ook jaarlijks een grote locatieopera, hebben wij een gezonde financieringsmix. Deze locatieopera's genereren grote bezoekersaantallen en publiciteit. Ze zijn belangrijk voor de continuïteit van de jeugdopera's; de uitkoopsommen van jeugdvoorstellingen zijn laag en maken deze voorstellingen kwetsbaar. Wij zijn door onze jarenlange hoge eigen inkomsten goed gecompenseerd door het Rijk en hebben deze extra gelden ingezet om onze gemaakte afspraken na te komen.

Zwakte intern

Klein vast team en daardoor kwetsbaar. In 2020 is een zakelijk assistent aangesteld met de bedoeling dat deze door zou groeien tot onze nieuwe zakelijk directeur. Helaas heeft zij in het voorjaar (na de uitbraak van corona) besloten dat ze zich nog niet op deze manier wil vastleggen. In juni 2021 hebben wij het takenpakket van onze financieel medewerker uitgebreid met verschillende taken van een zakelijk assistent. Ook voor deze medewerker geldt een groeimodel. HO wil in de nabije toekomst verder investeren in extra vast personeel. Zowel op zakelijk gebied als van marketing als educatie.

Sterkte extern

HO is stevig verankerd in Amersfoort en Utrecht. De directie is goed in het onderhouden van relevante contacten; dit wordt gewaardeerd. Het gezelschap wordt structureel gesteund door de gemeente Amersfoort en beschikt over een karakteristiek eigen huis de Veerensmederij met een theaterzaal, foyer en kantoorruimtes. Door dit eigen huis kon HO snel acteren tijdens de coronajaren (en de gevolgen in 2022) en vonden veel voorstellingen plaats in de Veerensmederij met gebruik van eigen techniek.

Voor diverse educatieve instellingen (Kunst Centraal – Provincie Utrecht, KunstBalie - Brabant, ArteMuse – Gelderland, H'Art – Haarlem e.o., Scholen in de Kunst – Amersfoort e.o.) is opera voor kinderen een belangrijk onderdeel van het kunstmenu. HO is voor deze instellingen een belangrijke partner.

Onze locatieopera's bereiken een groot publiek en zijn een belangrijke bron van publieksinkomsten.

Met ingang van 2021 is HO opgenomen in de BIS (landelijke Basis Infra Structuur) en in de 4-jaren regeling van de gemeente Utrecht.

Zo weten wij ons vanaf 2021 gesteund door de gemeentes Amersfoort en Utrecht. Een unicum in ons werkveld.

Zwakte extern

Ondanks het feit dat het op dit moment financieel goed gaat met HO is het is niet zeker dat wij de financiële spankracht behouden. Zoals al naar voren kwam in de nieuwjaarstoespraak van de voorzitter van de Raad voor Cultuur is de bijdrage die de

jeugdsector vanuit de overheid ontvangt minder dan de helft van wat een gezelschap dat louter voor volwassenen maakt ontvangt. Terwijl de kosten van een jeugdgezelschap even hoog zijn als van gezelschappen voor volwassenen en de publieksinkomsten lager omdat de kaartjes goedkoper zijn.

De jeugdprogrammering staat in Nederland onder grote druk. Er is bezuinigd op het programmeringsbudget van de theaters en er wordt minder jeugdtheater (met name het moeilijker aanbod, waartoe onze voorstellingen gerekend worden) geboekt.

6. FINANCIËEL

Holland Opera heeft conform de herziene begroting (Addendum) ingezet op producties, educatie, innovatie, talentontwikkeling en Fair Practice en Fair Pay. De financiële positie van Holland Opera is momenteel gezond. Wij gaan verder met het investeren in kwaliteit, innovatie, talentontwikkeling, naamsbekendheid en uiteraard blijven wij de codes hanteren.

EXPLOITATIERESULTAAT

Vanaf juni 2020 hebben wij compensatiegelden ontvangen in verband met Covid. Deze gelden waren niet alleen bedoeld om zzp-ers en werknemers te compenseren voor gederfde inkomsten (niet kunnen spelen of touren door lockdowns) op het moment zelf, maar ook om nieuwe opdrachten te geven aan makers en uitvoerenden, zodat de sector draaiende blijft na Covid.

In 2022 hebben wij een groot deel van deze compensatiegelden geïnvesteerd in onze voorstellingen, zowel in publieksbereik als in het investeren in de spelers, makers en technici van de verschillende voorstellingen.

Hierdoor is in 2022 is een negatief resultaat gerealiseerd van -218.232 euro, dit gehele bedrag is gedekt door de verschillende bestemmingsreserves. Zoals in het bestuursverslag van 2021 aangegeven bevatte het toenmalige hoge positieve resultaat over 2021 een aanzienlijk bedrag aan ontvangen coronasteun dat in de komende jaren ingezet zal worden om producties mogelijk te maken bij verwachte lagere aantallen bezoekers (zie paragraaf 5 SWOT onder Sterkte intern). Daarnaast is een aantal investeringen (activiteitenlasten materieel) uitgesteld als gevolg van Corona. In 2022 zijn er veel investeringen gedaan, de afschrijving hiervan komt ten laste van de gevormde bestemmingsreserve theatertechniek.

De uitgaven voor personeel en opdrachtnemers zijn hoger dan de begroting. Er is geïnvesteerd in extra vast personeel en de ZZP-ers (met name de technici) rekenen veelal hogere dagprijzen. Conform de CAO-theater en dans heeft HO de honoraria met tenminste 10% verhoogd.

Boekjaar 2021 was afgesloten met een positief resultaat waarmee diverse reserves zijn gevormd, conform de richtlijnen van OCW. Deze bestemmingsreserves zijn voor een groot deel ingezet voor 2022:

Bestemmingsreserves	2021	uitgegeven 2022	gereserveerd 2023 en 2024
Nieuwe Makers	33.000 euro	10.000 euro	23.000 euro
Theatertechniek	137.993 euro	22.043 euro	115.950 euro
COVID-19 gevolgen	287.267 euro	175.192 euro	112.075 euro
Gemeente Utrecht-Cultuurnota '21-'24	16.758 euro	10.997 euro	5.761 euro

Planning eerste 6 maanden 2023

2023 beginnen wij met *Odiezee* en de inmiddels twee maal uitgestelde *Climat Carols*. *Odiezee* is goed ontvangen en deze nieuwe jeugdopera gaat in 2024 op tournee. In januari maken wij de film van de voorstelling.

Daarna repeteren wij *Mijs met de zwavelstokjes* (voor de 3de maal!) en gaan wij vanaf eind januari eindelijk met deze nieuwe jeugd/dansopera op tournee.

In januari zijn de voorbereidingen begonnen voor onze grote locatieopera *Kersentuin* op Fort Rijnauwen. Hoe het ook gaat lopen, wij laten deze opera komende zomer doorgaan. Het is van belang voor onze samenwerking met de stad Utrecht, de publieksontwikkeling van ons gezelschap en onze artistieke en zakelijke ontwikkeling.

Vanaf 25 februari 2022 konden wij weer een min of normale bedrijfsvoering voeren. Wij hebben onze begrotingen richting OCW vanaf 2021 (OCW Addendum) herzien. Ieder jaar maakt HO eveneens een werkbegroting voor het komende jaar. De werkbegroting van 2023 is toegevoegd.

	Realisatie 2022	Begroting OCW 2022	werkbegroting 2023
Publieksinkomsten	427.151	250.775	455.000
Overige directe inkomsten	3.196	30.000	10.000
Indirecte inkomsten	71.829	11.750	56.000
Coproductie vergoedingen	7.000	20.000	214.000
Ministerie OCW	671.121	640.075	707.040
Gemeente Amersfoort/ gemeente Utrecht	223.290	220.984	280.138
Incidentele subsidies en bijdragen Covid	203.383	85.000	37.500
Private fondsen & bijdragen	14.200	30.000	20.000
Sponsoring	25.000	45.000	30.000
Vrienden en giften	14.460	17.500	12.000
Totale baten	1.660.630	1.351.084	1.784.178
Beheerlasten	328.783	220.095	322.670
Activiteitenlasten	1.548.385	1.130.239	1.496.060
Totale lasten	1.877.168	1.350.334	1.818.730
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-216.538	750	-34.552
Rentebaten	-1.694	- 750	-1.000
Exploitatieresultaat	-218.232	-	- 35.552

Hogere eigen inkomsten;

In 2022 heeft Holland Opera meer publieksinkomsten gegenereerd dan begroot. Ondanks het feit dat er minder publiek kwam dan in de jaren voor Covid. We hebben het jaar hebben gebruikt om ons publiek weer terug te winnen en nieuw publiek te vinden en flink ingezet op extra marketing. Wij hebben meer voorstellingen georganiseerd dan oorspronkelijk gepland, onze kleuteropera's genereren meer publiek dan verwacht en wij hebben ook actief deelgenomen aan het Mondriaan 150 jaar, waarvoor wij een coproductiebijdrage ontvingen.

De indirecte inkomsten zijn weer conform de jaren voor 2020. Wij hebben ons publiek weer catering aangeboden bij de locatieopera en er werden veel meer culturele activiteiten in de Veerensmederij georganiseerd, waardoor wij inkomsten uit verhuur techniek, uitleen personeel etc. ontvingen.

Doordat wij begin 2022 een bijdrage vanuit het 5de steunpakket van het ministerie van OCW ontvingen hebben wij al onze geplande activiteiten uit kunnen voeren en konden wij ook investeren in de toekomst. Door spelers en technici aan ons te blijven binden en te investeren in de duurzaamheid van onze voorstellingen (LED-licht etc.).

Negatief resultaat

Wij hebben bewust ingezet op extra investeringen in producties, publiek ontwikkeling, talentontwikkeling, innovatie en educatie, hierdoor is een negatief exploitatie resultaat ontstaan. Een belangrijk deel van de Covid-19 bestemmingsreserve is, conform doelstelling OCW, ingezet om dit negatieve resultaat te dekken. De directie en de RvT van Holland Opera vonden dit te verwachte negatieve resultaat volstrekt gerechtvaardigd.

LIQUIDITEIT EN SOLVABILITEIT

Er zijn genoeg liquide middelen op de bank om aan de verplichtingen te voldoen. We hebben de liquiditeit en de solvabiliteit van Holland Opera berekend om de financiële stand van zaken te meten voor zowel de korte als lange termijn. De liquiditeit geeft de mate aan waarin verschaffers van kort vreemd vermogen uit de vlottende activa kunnen worden betaald. Een gezonde waarde is 1 of hoger. Holland Opera heeft in 2022 een liquiditeit van 3,24. Daarmee is de liquiditeit dus voldoende om aan de kortlopende verplichtingen te kunnen voldoen.

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het balanstotaal en het eigen vermogen op de balans. De streefnorm voor niet-financiële instellingen is tussen de 25% en 40%. In het boekjaar 2022 was de solvabiliteit van Holland Opera 75%.

7. SPREIDING

Voorstellingen in eigen beheer | spreiding

Al jaren brengt Holland Opera locatieopera's en kerstvoorstellingen uit in eigen beheer. De locatieopera's trekken niet alleen een regionaal publiek (lees Midden-Nederland), maar uit onderzoek blijkt dat gemiddeld 25%-30% van de bezoekers uit de overige regio's van Nederland komt. Door corona krijgt onze gebruikelijke grafiek een totaal ander gezicht. Wij hebben in 2022 maar één voorstelling (*Zwanenmeer*) buiten onze eigen regio kunnen spelen. Alleen deze voorstelling maakte een landelijke tournee. Alle overige voorstellingen vonden óf plaats in het eigen theater de Veerensmederij (*Dwaalhuis, Odiezee en Brieven aan Mondriaan*) óf in Utrecht of de regio (*Divorce of Figaro, De Vos, de Raaf en het Meisje en Mag ik meedoen?*).

De WagenWerkplaats en Veerensmederij op de kaart

Met ingang van 2 oktober 2010 is Holland Opera als stadsgezelschap van Amersfoort gevestigd in de Veerensmederij. Daarnaast is een van de taken van het gezelschap het aanjagen van de activiteiten op de Wagenwerkplaats, het terrein waar het gezelschap gevestigd is. Uitgangspunt is om (vrijwel) alle première's en de kerstvoorstellingen in de Veerensmederij te spelen en daarnaast i.s.m. de Veerensmederij voor gastbespeeling te zorgen en schoolvoorstellingen van Holland Opera te spelen. De première's van de locatieopera's vinden plaats in Utrecht.

Internationalisering

Holland Opera is aangesloten bij **Reseo** (netwerk educatie operahuizen in Europa). Reseo organiseert elk kwartaal een conferentie ergens in Europa. Op initiatief van Glyndebourne en Holland Opera is besloten om op de website van Reseo ieders beste jeugdproductie te vermelden. Ook bestaat de mogelijkheid om producties van elkaar aan te bevelen.

Kinderen en jongeren komen niet of nauwelijks in aanraking met andere kunstvormen die zo veeleisend en tegelijkertijd zo mindblowing zijn als opera. De zang en muziek werkt in op hun emoties, terwijl het verhaal hun belevingswereld verrijkt. Het beleven van een opera van Holland Opera is een sterke sensorische ervaring voor een jong publiek.

Birgitte Holt Nielsen | producent jeugdopera Den Jyske Opera Denemarken | organisator GrowOP festival

Eigeninkomsten percentage

De jaren 2017 – 2019 behaalde Holland Opera een EIP van boven de 56%. In 2022 heeft ons publieksbezoek zich gedeeltelijk hersteld. De publieksinkomsten bleven echter achter. Wij hebben de kaartjes voor de opera op locatie goedkoper gemaakt en een groot aantal kaartjes verkocht via *We are Public*, waardoor wij ook minder publieksinkomsten ontvingen. Maar wel een behoorlijk nieuw publiek aanboorde. Als resultaat is de EIP van 2022 37,06%, wat gezien de omstandigheden behoorlijk is. De **AIQ** (de Andere inkomensquote) wordt als volgt berekend: (totaal baten – subsidie OCW)/Totaal baten = 59%

8. WERKGEVERSCHAP E.D.

FAIR PRACTICE

Solidariteit

Holland Opera staat voor een eerlijke beloning van haar medewerkers. Om de gehele sector stabiel en duurzaam te houden is een investering in mensen noodzakelijk.

We volgen de CAO-TD bij betaling van ondersteunend personeel (productie, marketing, bureau). We gebruiken de inschaling conform de definities van de functies zoals ze beschreven zijn in deze CAO en berekenen de regel waarin de werknemers uitkomen aan de hand van hun ervaringsjaren.

Van de uitvoerende medewerkers (musici, dansers, regisseurs, choreografen etc.) wordt het honorarium berekend conform de CAO-TD (ingeschaald per productie n.a.v. functie en ervaringsjaren) en als zzp-er betaald. Een passend CAO- brutobedrag wordt met 50% opgehoogd (dat is 10% hoger dan conform de CAO 2021, in de CAO-TD 2022 is dit inmiddels verhoogd naar 50%). Mocht een uitvoerende niet zelfstandig zijn dan wordt deze (tijdelijk) in dienst genomen. Verder ontvangen technici en dramaturgen honoraria gebaseerd op dagprijzen. Makers als lichtontwerpers, decor- en kostuumontwerpers en geluidontwerpers ontvangen een vooraf afgesproken projectprijs.

In 2021-2024 focussen we meer op talentontwikkeling door het uitzetten van pitches en daar een ontwikkeltraject aan te verbinden. De makers die na een pitch worden uitgenodigd krijgen een honorarium voor hun arbeid. Stagiaires worden nauwkeurig begeleid en stellen een ontwikkelplan op. Het proces wordt gemonitord en geëvalueerd na afloop. Stagiaires ontvangen een stagevergoeding conform CAO-TD.

Onze begroting en tevens het Addendum van de begroting ivm Covid is voor 2021-2024 ingesteld op betaling volgens CAO-TD.

Werkzame personen	Huidig boekjaar			Vorig boekjaar		
	aantal pers	aantal fte / uren	bedrag	aantal pers	aantal fte / uren	bedrag
Uren werkweek fte		1 fte = 40 uur			1 fte = 40 uur	
Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)	4	3,61 fte	€ 308.959	5	3,72 fte	€ 284.244
Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	5	1,93 fte	€ 110.816	5	1,59 fte	€ 98.871
Ingehuurde zelfstandigen /freelancers	105	10,3 fte/ 21.506 uur	€ 579.394	67	6,7 fte/ 13.990 uur	€ 358.251
Overige werkzame personen		fte	€ -		fte	€ -
Stagiair(e)s	0	0 fte	€ -	0	0 fte	€ -
Vrijwilligers	50	2 fte		10	1 fte	

Transparantie & Duurzaamheid

De jaarverslagen van de afgelopen 5 jaar zijn openbaar en te downloaden via www.hollandopera.nl. Verder onderschrijven we ook op onze website de drie codes.

Elke tijdelijke opdrachtnemer die voor ons werkt krijgt de optie aangeboden om een arbeidsovereenkomst van korte duur aan te gaan. We merken dat bijna iedereen, van technici tot musici, de voorkeur geeft aan factureren als zzp-er. We blijven de mogelijkheid aanbieden, maar luisteren naar de wensen van elk individu.

Het evalueren van projecten en processen gebeurt op regelmatige basis. Zoals genoemd in de Code Culturele Governance evalueren zowel de RvT als de vaste medewerkers jaarlijks hun functioneren. Met samenwerkingspartners wordt na afloop van een project een evaluatie gehouden. Het streven voor 2021-2024 is om deze project-evaluaties ook te houden met uitvoerenden en vormgevers.

Diversiteit & Vertrouwen

We streven naar een inclusieve en diverse samenstelling van ons team. Met in de vaste kern zes vrouwen en vijf mannen (gedeeltelijk in loondienst en gedeeltelijk als zzp-er) en in de RvT twee vrouwen en drie mannen hebben we een gebalanceerde gender-verhouding. De leeftijd van vrijwilligers strekt van 18 tot 70 jaar. Onze vaste medewerkers brengen verschillende opleidingsniveaus en achtergronden met zich mee.

We zijn een erkend opleidingsinstituut en bieden stageplekken (MO, HBO, WO) aan diverse opleidingen.

Bij het werven van nieuwe medewerkers en makers wordt actief gezocht naar mensen die vanuit een andere, zij het culturele of maatschappelijke, achtergrond kunnen bijdragen aan het verbreden en diversifiëren van HO. Voor 2021-2024 streven we er naar meer makers met een andere culturele achtergrond te betrekken. Ook het aantrekken van vrouwelijke componisten is een actief beleid.

CODE DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Personeel & Programma

We werven actief op een diverse samenstelling, zowel voor het ondersteunende team als voor de makers, spelers en samenwerkingspartners. Gezien de kleine omvang van onze organisatie hebben we weinig ruimte om een grote diversiteit in ons vaste personeelsbestand te bewerkstelligen. Al onze vacatureteksten bevatten een actieve aanmoediging voor mensen met een multiculturele achtergrond. In de zoektocht voor *Mijs met de zwavelstokjes* (2022) staat bijvoorbeeld: "dancers of all cultural and ethnical background can apply." Daarnaast werven we onze dansers en musici niet alleen nationaal maar ook via internationale platformen zoals Musicalchairs en The Place.

Omdat opera vraagt om klassiek geschoolde zangers en jeugdopera doorgaans taal-afhankelijk is, is de groep zangers waarbinnen we kunnen werven vrij klein. Om met zangers uit andere taalgebieden te kunnen werken maken we af en toe een

nieuwe jeugdopera waar geen Nederlands of minder Nederlands in voorkomt, zoals *Ruimtevlucht* in 2019. Hierdoor zingt de IJslandse sopraan Björk Nielsdóttir die de Nederlandse taal niet vloeiend spreekt toch in een HO-productie. Deze coproductie met het Houten Huis wordt in 2024 hernomen. Voor 2021-2024 onderzoeken we de mogelijkheid om nog een taalarme productie te maken. Zo hebben wij in 2021 *Dwaalhuis* gemaakt, een opera over dementie, waarin de vrouw langzaam maar zeker haar taal verliest.

In 2021-2024 werken we bovendien meer met vrouwelijke componisten, vrouwelijke technici en nieuwe makers (nieuw is bij ons niet per definitie jong) uit verschillende hoeken van de wereld.

Alle mensen met wie wij werken dragen samen inhoudelijk bij aan het programma. Personeel en programma zijn onlosmakelijk verbonden waardoor een divers personeelsbestand ook voor een divers programma zorgt; onze activiteiten representeren onze makers en vice versa.

Publiek & Partners

Ons eigen theater de Veerensmederij heeft een ringleiding om ook slechthorenden te kunnen ontvangen en is volledig drempelloos. In dit theater en bij de locatieopera's zijn altijd aparte rolstoelplaatsen en worden voor mensen die slecht ter been zijn ook rolstoelen bij de ingang aangeboden.

Het spelen van schoolvoorstellingen (PO, VO, SO) is een van onze speerpunten. We bereiken hiermee een jong, multicultureel publiek. Door samen te werken met partners vanuit verschillende disciplines bieden we een meer divers aanbod. De komende jaren houdt dit prioriteit.

SAMENSTELLING BESTUUR, DIRECTIE, RAAD VAN TOEZICHT

DIRECTIE

Joke Hoolboom en Niek Idelenburg stonden samen aan de wieg van Holland Opera (toen nog Xynix Opera) en brachten in 1994 de eerste jeugdopera uit. In 2001 is het gezelschap van Amsterdam naar Utrecht verhuisd en is er een zakelijk leider aangesteld (naast de algemeen directeur en artistiek directeur). De zakelijk leider was o.a. verantwoordelijk voor de verkoop van de voorstellingen, fondsenwerving en de financiële administratie. In 2012 is besloten om dit model te verlaten en sindsdien wordt de verkoop afwisselend door een theaterbureau gedaan (Slot, Frontaal) en in eigen beheer. Voor de begrotingen en sponsor- en fondsenwerving is de algemeen directeur verantwoordelijk. Op financieel gebied wordt Holland Opera gesteund door Buro Zaken (financiële administratie).

In het najaar van 2019 is Emma Brouwer aangenomen als zakelijk assistent, haar functie is halverwege 2020 gedeeltelijk overgenomen door Frédérique Héman en in 2022 door Geertje van Raak in verband met zwangerschapsverlof van Frédérique.

Niek Idelenburg is artistiek directeur en hoofd Educatie bij Holland Opera. Daarnaast is hij muzikaal leider en dirigent van het Amsterdams Bach Consort (ABC). Met het ABC, bestaande uit een professioneel barokensemble, jonge net afgestudeerde zangers en een kamerkoor bestaande uit goede amateurs, realiseert hij gemiddeld 5 verschillende projecten per seizoen.

Als artistiek directeur is Niek o.a. verantwoordelijk voor het (laten) arrangeren/componeren van de producties en voor het scouten van (jong) talent. Zelf arrangeerde hij een aantal Russische meesterwerken (Moussorgsky, Tsjajkovski, Prokofiev) tot kameropera voor kinderen en componeerde hij *Vliegende Hollander*, *Dwaalhuis* en de moderne delen in *Divorce of Figaro*. Zijn muziek wordt uitgegeven door Donemus. Verder heeft Idelenburg voor Holland Opera de succesvolle educatieprogramma's *Muziek Xpress* en *Tafelmuziek* ontwikkeld <https://vimeo.com/212103278>

Niek is coach van jonge ensembles voor het Festival Oude Muziek. Tevens begeleidt en dirigeert hij, samen met o.a. Maarten Koningsberger en Marcel Rejjans als vocal coaches, het talentenproject voor jonge zangsolisten georganiseerd door de Noorderkerkconcerten Amsterdam.

Niek is bestuurslid van Amersfoort Klassiek, dat gezamenlijke afstemming en promotie van klassieke muziek in de breedste zin van het woord in Amersfoort voorstaan. Ook maakt hij deel uit van het DAC; het officieuze overlegorgaan van directies van de Amersfoortse culturele basisinstellingen.

Verder is hij lid van de beleidsraad van NEOS, het centrum voor educatie van de gemeente Amersfoort.

Joke Hoolboom is algemeen directeur en regisseur bij Holland Opera.

Als algemeen directeur heeft Joke er i.s.m. Niek Idelenburg voor gezorgd dat Holland Opera het eigen theater de Veerensmederij in Amersfoort kon betrekken in 2010 en dat het gezelschap in 2017 opgenomen is als Culturele Basisinstelling in deze gemeente. Vanaf 2021 is HO eveneens opgenomen als BIS-instelling (onderdeel van de landelijke Basis Infrastructuur) bij het Ministerie van OCW en ontvangt Holland Opera meerjaren subsidie van de gemeente Utrecht. Joke doet de contractbesprekingen met de diverse musici en makers en stuurt het team van Holland Opera aan. Vanaf 2020 wordt zij hierbij geassisteerd door de assistent zakelijk leiding Frédérique Héman en vanaf 2022 door zakelijk medewerker Geertje van Raak. Op dit moment is zij verantwoordelijk voor het fondsen- en sponsoring beleid van Holland Opera en bepaalt zij samen met artistiek

directeur Niek Idenburg en de Rvt de koers van Holland Opera.

Als regisseur scout en coacht zij nieuwe jeugdopera-makers i.s.m. Niek Idenburg. Zij bezoekt regelmatig de afstudeervoorstellingen bij de verschillende vakopleidingen voor jonge makers en musici om nieuw talent te ontdekken. Tevens bezoekt zij (muziek)theatervoorstellingen van nieuwe gezelschappen als Konvooi. Zij regisseerde tal van jeugdopera's en grote opera's op locatie. Ze schreef ook een aantal libretti, waaronder de succesvolle producties: Vliegende Hollander, Divorce of Figaro, Roodhapje, 4 Musketiers en King Lear.

Tevens wordt zij regelmatig gevraagd als gastregisseur. Alle regieopdrachten bij derden gaan in goed overleg met de Rvt van Holland Opera.

Joke is voorzitter van de Gebruikersvereniging WagenWerkplaats; het voormalige NS-terrein in Amersfoort, waar de Veerensmederij is gevestigd. En is als voorzitter medeverantwoordelijk voor gesprekken met gemeente, NS en de (potentiële) projectontwikkelaar van dit terrein, om hierin de belangen van de al gevestigde bedrijven op de WagenWerkplaats te behartigen.

Tot voor kort was Joke voorzitter van Muziektheater de Veerensmederij, de stichting die verantwoordelijk is voor de externe programmering in de Veerensmederij. Op dit moment vinden gesprekken plaats met de gemeente Amersfoort om deze programmering een vaste plek te geven binnen de culturele infrastructuur van Amersfoort. In november 2022 is het voorzitterschap overgenomen door Birgitta Gadella en is Lucine Schippers toegetreden als secretaris. Tot er een goede penningmeester gevonden is blijft Joke deze rol vervullen in het bestuur.

De directie wordt beloond conform de CAO-theater & dans.

RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van toezicht(Rvt) bekleedt functies in de politiek, advisering, cultuur, juridische zaken, branding en financiën. Over het geheel genomen een divers samengestelde Rvt die voor de directie op tal van vlakken als klankbord kan fungeren.

Naam	Functie	Eerste benoeming	Start search	Gefaseerde aftreding
Dhr. F. Rijna	Voorzitter	21-9-2017	Q1-23	Q4-23
Dhr. F.H. Barneveld Binkhuysen	Lid	21-9-2017		Afgetreden 6-12-2022
Mw. J. Franken	Lid	21-9-2017	Q4-23	Q3-24
Mw. H. Land	Lid	10-12-2019	Q1-27	Q4-27
Dhr. C. van Veen	Lid	1-9-2021	Q3-24	Q1-25
Dhr. M. Hassink	Lid	6-12-2022	Q4-25	Q1-26

In 2017 heeft Holland Opera de governance gewijzigd van een bestuursmodel naar een model met een RvT. Daardoor zou het moment van herbenoeming van een aantal leden van de RvT in hetzelfde jaar 2021 vallen. De RvT heeft zich op 1-9-2021 beraden over een meer gefaseerd rooster van op -en aftreden, waarvan boven het resultaat te zien is.

Comité van aanbeveling

Dhr. Lucas Bolsius | burgemeester Amersfoort

Jan Willem de Vriend | dirigent

Dieuwertje Blok | presentatrice Radio 4 en Sinterklaasjournaal

Johan Dorrestein | voormalig zakelijk directeur Cello Biënnale en Nederlands Blazers Ensemble

TOEPASSING CODE CULTURAL GOVERNANCE

Code Cultural Governance en toelichting Holland Opera | vastgesteld door Rvt en bestuur 7 juli 2020

Onderstaand worden de 8 principes van de Code Cultuur vermeld met daaronder de toelichting van Holland Opera op deze principes en, waar nodig, op de aanbevelingen.

Principe 1

De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.

Toelichting **Holland Opera**:

De maatschappelijke omgeving van Holland Opera (HO) is divers, evenals de kring van externe belanghebbenden. Holland Opera heeft zowel een educatie- als een verbredingsdoelstelling:

- Holland Opera bereikt alle lagen van de bevolking door het spelen van besloten voorstellingen voor scholen. Educatieprojecten worden voor diverse doelgroepen gemaakt: PO, SO en VO. Met haar vernieuwende manier van opera bereikt Holland Opera een divers publiek, waaronder mensen die doorgaans niet naar opera gaan

- Holland Opera werkt bij haar voorstellingen bewust samen met verschillende partners uit het culturele veld; van breakdance tot klassiek ballet, van jazz en dance tot modern klassiek. Hiermee zet ze bewust in op verbreding van de doelgroep en draagt Holland Opera culturele waarden over op een breder publiek.

Principe 2

De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan (pas toe en leg uit). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af (pas toe óf leg uit).

Toelichting **Holland Opera:**

Holland Opera onderschrijft de code en past de principes toe. Holland Opera volgt de aanbevelingen op voor zover mogelijk voor een organisatie van beperkte omvang. De motivatie van afwijkingen van de aanbevelingen wordt in deze toelichting gegeven.

Principe 3

Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstremming, vermijden ongewenste belangenverstremming en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.

Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

Toelichting **Holland Opera:**

Holland Opera is een stichting met een directie/bestuur en een Raad van Toezicht en heeft een Directiereglement en een Raad van Toezicht Reglement vastgesteld, beiden opvraagbaar via info@hollandopera.nl. Hierin staan tevens regels om ongewenste belangenverstremming in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren en te vermijden en om te waarborgen dat bestuurders en toezichthouders op een transparante en zorgvuldige wijze omgaan met eventuele tegenstrijdige belangen. Het overzicht van de aanstellingstermijnen van de RvT is opgenomen in het jaarverslag.

De directie vormt (naast de algemene leiding) tevens de artistieke leiding. Dit is, gezien de beperkte omvang van Holland Opera, een logische situatie. Momenteel is er een assistent zakelijk leiding aangesteld, het streven is om in 2025 -2028 een zakelijk directeur aan te stellen ter uitbreiding van het bestuur.

Artistiek directeur Niek Idenburg is tevens dirigent bij het Amsterdams Bach Consort. Deze functie versterkt zijn positie, hij leert er jong talent kennen dat hij vervolgens weer kan inzetten bij Holland Opera. Algemeen directeur Joke Hoolboom wordt regelmatig benaderd als regisseur voor derden en overlegt dit altijd met de RvT. Dit is een mogelijkheid tot verdieping in het veld. Het bestuur is bovendien actief bezig met talentontwikkeling op haar expertisegebieden (regie/directie/muziek/ zang) en zorgt op deze manier voor kennisontwikkeling en continuïteit van het gezelschap, dit alles in overleg met de RvT.

Principe 4

Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

Toelichting **Holland Opera:**

Holland Opera heeft een Bestuur/directie en een Raad van Toezicht. Voor beide organen is een reglement vastgesteld; het directiereglement en het RvT-reglement. Deze beide reglementen zijn opvraagbaar bij de directie van HO. (info@hollandopera.nl).

Holland Opera heeft sinds 2017 een Raad van Toezicht model. Holland Opera heeft het toen gecombineerde bestuur omgezet in de Raad van Toezicht en een apart bestuur/directie.

De huidige bestuurders zijn de vroegere uitvoerende bestuursleden (directie).

Het overzicht van de aanstellingstermijnen van de RvT is opgenomen in het jaarverslag. Een lid van de RvT wordt (conform het Reglement van de Raad van Toezicht) aangesteld voor (in principe) 4 jaar met de mogelijkheid om deze periode eenmalig te verlengen.

Principe 5

Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.

Toelichting **Holland Opera:**

De directie bestaat thans uit twee leden met beiden een contract voor onbepaalde tijd dat conform de CAO-Theater&Dans wordt ingevuld. De verantwoordelijkheden en werkwijze zijn nader vastgesteld in het bestuursreglement. Gezien de historie, beperkte omvang en de belangrijke rollen, kennis en ervaring is dit voor Holland Opera een acceptabele governance.

De RvT evalueert jaarlijks het functioneren van de directie. De directie heeft functioneringsgesprekken met vaste werknemers en project-evaluatiegesprekken met projectmedewerkers. Er is regelmatig overleg met educatiepartners en artistieke partners. Tevens heeft de directie, soms samen met RvT leden, gesprekken met externe belanghebbenden zoals subsidieverstrekkers en sponsoren.

Principe 6

Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.

Toelichting Holland Opera:

De directie scheidt de randvoorwaarden voor een goede en veilige werkomgeving, betreft hierbij de interne belanghebbenden en werkt conform de Code Culturele Diversiteit en past de Fair Practice code toe. De directie hanteert de CAO-TD als uitgangspunt voor het beloningsbeleid en legt verantwoording af in het jaarverslag, onder meer over de besteding van financiële middelen. Eventuele onregelmatigheden in de organisatie kunnen worden gemeld aan de Voorzitter van de RvT.

In 2022 is er een vertrouwenspersoon aangewezen voor alle zzp-ers waarmee HO werkt. Frédérique Héman heeft hiertoe de benodigde cursus gevolgd. In 2023 zal nog een persoon van het vaste personeel deze cursus volgen en optreden als vertrouwenspersoon. Voor het vaste personeel is HO op dit moment in gesprek met een andere maatschappelijke organisatie en verwacht binnenkort uitsluitsel hierover te krijgen.

Principe 7&8

De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, als klankbord fungerende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

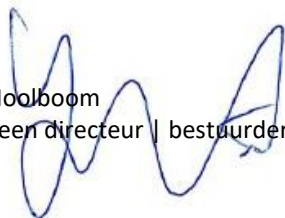
Toelichting Holland Opera:

De RvT houdt toezicht op de directie en staat de directie waar nodig met raad bij. De verantwoordelijkheden en werkwijze zijn nader vastgesteld in het RvT-reglement. Jaarlijks evalueert de RvT haar functioneren, met input van de directie. De RvT is onbezoldigd actief, buiten een beperkte reiskostenvergoeding. Een overzicht van nevenfuncties staat in het jaarverslag.

De RvT dient uit minimaal drie leden te bestaan en bestaat uit 5 leden. De leden komen uit verschillende disciplines die noodzakelijk zijn voor goed toezicht, te weten accountancy (financiële controle), bedrijfsleven (bedrijfsmatige controle, netwerk bedrijfsleven), advisering op o.a. gebied van cultural governance, branding, cultuur (netwerk politiek Amersfoort) en regionale politiek (netwerk regionaal).

Amersfoort, 7 maart 2023

Joke Hoolboom
algemeen directeur | bestuurder

Niek Idelenburg
artistiek directeur | bestuurder

De Raad van Toezicht heeft in haar toezichthoudende rol een aantal thema's waar gedurende het jaar aandacht aan wordt besteed. Daarbij wordt gewerkt met een jaarkalender die ervoor zorgt dat er geen thema's onbesproken blijven. De agenda wordt naast de punten in de jaarkalender aangevuld met actualiteiten vanuit komende of lopende producties of zoals in de afgelopen jaren met de impact van Covid op Holland Opera en de culturele sector als geheel.

In 2022 is in het bijzonder aandacht besteed aan de investeringen in het herstel van de bezoekersaantallen van de voorstellingen van Holland Opera. Bewust is met het bestuur gekozen voor het investeren vanuit de covid bestemmingsreserves in marketing en communicatie, de kwaliteit van de voorstellingen en natuurlijk weer in jong talent. Die investeringen hebben zich uitbetaald want naarmate het jaar vorderde zagen we de bezoekers terugkomen en uiteindelijk bezochten in 2022 meer dan 18000 bezoekers de voorstellingen van Holland Opera.

Naast de reguliere vergaderingen heeft de RvT samen met het Bestuur eenmaal vergaderd om na de COVID jaren meer tijd en aandacht te geven aan de zelfevaluatie van de RvT en de evaluatie van de directie.

In 2022 heeft de Raad van Toezicht 5 keer vergaderd. Naast de bovengenoemde onderwerpen waren de belangrijkste onderwerpen die besproken zijn:

- *Beleid Holland Opera 2021-2024*
- *Aanpassingen op beleid 2022 door corona*
- *Strategietraject vervolg 2022 ivm Covid-19*
- *(huidige en toekomstige) vermogenspositie in relatie tot investering in innovatie, talentontwikkeling en artistieke verdieping(zoals ook eerder reeds genoemd)*
- *Jaarrekening en Jaarverslag*
- *Financiën*
- *Benoeming nieuwe accountant*
- *Sponsoring*
- *Code Cultural Governance 2019*
- *Internationalisering*
- *Algemene verordening gegevensbescherming (privacy)*
- *Stand van zaken samenstelling Holland Opera team.*

De Raad van Toezicht bekleedt functies in de advisering, cultuur, juridische zaken en de financiën. Eind 2022 is daar marketing en branding aan toegevoegd. Over het geheel genomen een divers samengestelde Raad van Toezicht die de directie op tal van vlakken kan adviseren.

Voorzitter Freek Rijna is actief betrokken bij de vertegenwoordiging van Holland Opera richting het Ministerie van OCW, gemeente Amersfoort, gemeente Utrecht en sponsors. Hij heeft regelmatig overleg met de directie en medewerkers van Holland Opera.

Frits Barneveld Binkhuysen, die het Vriendenbeleid mede coördineerde en zijn netwerk op provinciaal niveau had is afgetreden per 6-12-2022. De RvT bedankt Frits voor zijn professionele bijdrage de afgelopen jaren en verwelkomt het toetreden van Martijn Hassink tot de RvT. Martijn brengt veel expertise op het gebied van marketing en branding mee.

Jeannette Franken heeft een meer algemene rol en brengt vooral expertise in op het gebied van governance. Zij is met name betrokken geweest bij de herformulering van de implementatie van het code-beleid bij Holland Opera.

Hiske Land is toegetreden tot de RvT in december 2019. Zij leest mee met de subsidieaanvragen en is nauw betrokken geweest bij de formulering van het beleid van Holland Opera voor de periode 2021-2024.

Cok van Veen, financieel expert, komt regelmatig (altijd voorafgaande aan een RvT vergadering)samen met het administratiekantoor van HO en de zakelijk leiding om de vinger aan de pols te houden wat betreft de financiën van HO.

Schema van gefaseerd aftreden Raad van Toezicht

Een lid van de RvT wordt (conform het Reglement van de Raad van Toezicht) aangesteld voor (in principe) 4 jaar met de mogelijkheid om deze periode eenmaal te verlengen. Afsproken is dat de RvT gefaseerd aftreedt.

In 2017 heeft Holland Opera de governance gewijzigd van een bestuursmodel naar een model met een RvT. Daardoor zou het moment van herbenoeming van een aantal leden van de RvT in hetzelfde jaar 2021 vallen. De RvT heeft zich op 1-9-2021 beraden over een meer gefaseerd rooster van op -en aftreden wat leidt tot het volgende rooster van aan en aftreden.

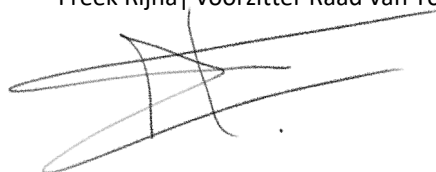
Naam	Functie	Eerste benoeming	Gefaseerde aftreding
Dhr. F. Rijna	Voorzitter	21-9-2017	Q4-23
Dhr. F.H. Barneveld Binkhuysen	Lid	21-9-2017	Afgetreden 6-12-2022
Mw. J. Franken	Lid	21-9-2017	Q3-24
Mw. H. Land	Lid	10-12-2019	Q4-27
Dhr. C. van Veen	Lid	1-9-2021	Q1-25,herbenoembaar
Dhr. M. Hassink	Lid	6-12-2022	Q1-26,herbenoembaar

De korte cv's van de leden van de RvT staan vermeld in het bestuursverslag.

Tenslotte, 2022 was weer een jaar waarin veel van een ieder gevraagd werd. De Raad van Toezicht hecht eraan grote waardering uit te spreken en een groot compliment te maken voor de operationele, creatieve en mentale wendbaarheid en weerbaarheid van het Bestuur en alle medewerkers van Holland Opera in het afgelopen jaar.

Vastgesteld 7 maart 2023,

Freek Rijna | voorzitter Raad van Toezicht

Inleiding

Doel

De stichting heeft als doel: Met een aanbod dat een divers publiek aanspreekt brengt HO nieuwe opera's onder de aandacht bij jong en oud, verdere ontwikkeling van jeugdopera en talentontwikkeling zijn voor HO essentieel. De diversiteit in het werk streeft HO na in cross-overs van stijlen en combinaties met andere disciplines.

Bestuur

Het bestuur van Stichting Holland Opera wordt gevormd door:
Mevrouw J. Hoolboom zakelijk directeur
De heer N. Idelenburg artistiek directeur

De Raad van Toezicht van Stichting Holland Opera wordt gevormd door:
De heer F. Rijna, voorzitter (21 juni 2015 toegetreden tot het voormalig bestuur)
De heer C. van Veen, lid (per 1 september 2021)
Mevrouw J. Franken, lid (13 september 2016 toegetreden tot het voormalig bestuur)
Mevrouw H. Land, lid per 10 december 2019
De heer F.H. Barneveld Binkhuysen, lid (per 6 december 2022 afgetreden)
De heer M. Hassink, lid (per 6 december 2022)

De Raad van toezicht bekleedt functies in de politiek, advisering, cultuur, marketing en juridische zaken. Over het geheel genomen een gevarieerd samengestelde Raad van Toezicht die voor de directie op tal van vlakken als klankbord kan fungeren.

Het bestuur Vrienden van Holland Opera

Op 15 april 2014 is de stichting Vrienden Holland Opera opgericht om te ondersteunen op het gebied van sponsor-, fondsen- en vriendenwerving. De Vriendenstichting is opgeheven conform besluit RvT en bestuur per 28 juli 2022.

Tussen de Vriendenstichting en Holland Opera was een convenant gesloten.

Financiering

Stichting Holland Opera ontvangt een meerjarige instellingssubsidie i.h.k.v. de landelijke culturele basisinfrastructuur 2021-2024 van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

Subsidie OCW

Voor het jaar is toegezegd:	671.121
Incidenteel - Steunmaatregel	118.200

Subsidie Gemeente Amersfoort

Voor het jaar is toegezegd:	141.393
Incidenteel - Steunmaatregel	37.500

Subsidie Gemeente Utrecht

Voor het jaar is toegezegd:	79.722
-----------------------------	--------

Een nadere specificatie van deze posten is opgenomen in de toelichting bij de functionele exploitatierekening.

Inleiding

Eigen vermogen

Het saldo van het eigen vermogen bedroeg per 1 januari 2022		947.085
Bij: Ontvangen subsidies en bijdragen 2022	1.097.794	
Bij: Directe en indirecte opbrengsten en rentebaten	562.836	
		<u>1.660.630</u>
		<u>2.607.715</u>
Af: Uitgaven 2022		1.877.168
Af: rentebaten/lasten		1.694
Saldo van het eigen vermogen per 31 december 2022		<u><u>728.853</u></u>

Resultaat

In het verslagjaar is een exploitatieresultaat ontstaan van		-218.232
Begroet (gemiddelde begroting OCW) was een exploitatietekort van		-
Negatief resultaat ten opzichte van de begroting		<u>-218.232</u>

Dit negatieve resultaat wordt onttrokken van het eigen vermogen, met name ten laste van de bestemmingsreserve Covid-19.

De belangrijkste verschillen ten opzichte van de begroting van het OCW die tot dit resultaat hebben geleid zijn als volgt:

Baten

<u>Eigen inkomsten</u>	<u>Voordelig</u>	<u>Nadelig</u>
Publieksinkomsten	176.376	-
Overige inkomsten	-	59.804
Indirecte opbrengsten	60.079	-
Overige bijdragen uit private middelen	-	18.840
Totaal eigen inkomsten:	<u>157.811</u>	<u>-</u>

Publieke subsidies en bijdragen

Meerjarig subsidie OCW	31.046	-
Meerjarig subsidie Gemeente	2.306	-
Overige bijdragen uit publieke middelen	118.383	-
Totaal publieke subsidies en bijdragen	<u>151.735</u>	<u>-</u>

Verschil baten ten opzichte van de meerjarenbegroting

309.546   **-**

Lasten

Beheerslasten: materiële lasten	-	96.737
Beheerslasten: personeelslasten	-	11.951
Activiteitenlasten: materiële lasten	-	159.315
Activiteitenlasten: personeelslasten	-	258.831
Verschil lasten ten opzichte van de meerjarenbegroting	<u>-</u>	<u>526.834</u>

Rentebaten en lasten

-      944
-      944

Verschil exploitatieresultaat ten opzichte van de meerjarenbegroting

-   **218.232**

Inleiding

Toelichting op de verschillen:

Algemeen

Sinds juni 2020 heeft het ministerie van OC&W in totaal vijf steunpakketten verstrekt aan de cultuursector om het wegvallen van de publieksinkomsten door de lockdown te compenseren. Bij de aankondiging van deze steunpakketten heeft de minister aangegeven dat ze verwacht dat de steunmiddelen waar mogelijk ingezet worden om ZZP'ers volledig te compenseren voor geannuleerde opdrachten en om nieuwe opdrachten te geven aan makers en uitvoerenden, zodat de sector draaiende blijft.

In 2022 hebben wij een groot deel van deze compensatiegelden geïnvesteerd in onze voorstellingen, zowel in publieksbereik als in het investeren in de spelers, makers en technici van de verschillende voorstellingen.

Baten

Eigen inkomsten

Publieksinkomsten: We mogen terug zien op een mooi jaar waarin de eigen inkomsten met 295.000 euro zijn gestegen ten op zichte van vorig jaar. Helaas is het nog lang niet op het niveau waarop we zaten voor Covid-19. Publieksinkomsten zijn wel hoger dan voorzichtigheidshalve was begroot.

Er is € 30.000 begroot voor overige directe inkomsten. Hiervan is € 93.923 gepresenteerd onder nummer 5) Overige publieksinkomsten - het betreft horecaverkopen en inkomsten voor workshops die zijn gegeven. Samen met de overige directe inkomsten is het ruim boven de begroting.

Indirecte opbrengsten:

De indirecte opbrengsten bestaan uit de inkomsten uit de verhuur van de theater-technische installaties, beheer en vaste lasten bij gebruik door derden.

Publieke subsidies en bijdragen

Meerjarige subsidie OCW:

Dit bedrag is hoger dan begroot door het toekennen van loon- en prijsindexatie ten opzichte van het oorspronkelijke subsidiebedrag.

Incidentele publieke subsidies:

Begroot voor incidentele subsidies is € 85.000, er is ruim € 200.000 ontvangen.

Vanuit het steunpakket van het OCW is er € 118.200 ontvangen, van het RVO een Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) -regeling van € 27.683. Bijdrage vanuit de gemeente Amersfoort van € 37.500. De gemeente Utrecht droeg vanuit incidentele middelen € 20.000 bij aan Divorce of Figaro. Dit bedrag was in 2020 toegekend, maar door het uitstellen van de productie door COVID 19 niet geactiveerd. In 2022 kon de productie eindelijk plaats vinden.

Lasten

Beheerslasten

Materieel: De materiele beheerslasten zijn hoger dan begroot, de energielasten zijn verdubbeld en vanaf 2022 is de huur van de extra kantoren en opslag meer conform de huidige markt opgesteld. Verder zijn de afschrijvingen gestegen door investeringen in theater technische installaties en nieuwe stoelen voor de tribune.

Personeel: de personele beheerslasten zijn hoger dan de begroting en ten opzichte van 2021 is er een kleine stijging door het aannemen van een extra zakelijk medewerker die ingewerkt is om de zakelijk assistent i.v.m. zwangerschapsverlof te vervangen.

Activiteitenlasten

Materieel: De materiele kosten zijn hoger dan begroot door het bewust investeren in marketing en de kwaliteit van de opera op locatie Divorce of Figaro. En met succes want ook de publieksinkomsten waren hoger dan begroot.

Personeel: Ook de personeels lasten zijn hoger uitgevallen omdat Holland Opera in 2022 5 reprises heeft uitgevoerd van eerder in coronatijd uitgebrachte of uitgestelde producties. Verder hebben wij 2 nieuwe opera's ontwikkeld en uitgebracht. Opdrachtnemers zijn betaald conform de CAO-theater en dans voor de producties waaraan ze hebben meegewerkt. Ze zijn gecompenseerd voor niet gespeelde voorstellingen door Covid-19.

Exploitatieresultaat: Door de hogere materiele- en personele lasten (huur van techniek en personeel is aanzienlijk duurder dan voor corona) en het grote aantal voorstellingen heeft Holland Opera een negatief resultaat behaald. Dit resultaat is met name ten laste gekomen aan de bestemmingsreserve Covid-19, conform de jaarrekening van 2021.

Jaarrekening 2022

Balans per 31 december 2022

na resultaatverdeling

		<u>31 dec 2022</u>		<u>31 dec 2021</u>
ACTIVA				
Materiële Vaste Activa	[1]	<u>173.389</u>		<u>110.613</u>
Totaal Vaste Activa		173.389		110.613
Vorraden	[2]	-		6.000
Vorderingen	[3]	62.774		90.363
Liquide Middelen	[4]	<u>740.339</u>		<u>949.422</u>
Totaal Vlottende Activa		803.113		1.045.785
		<u>976.502</u>		<u>1.156.398</u>

Balans per 31 december 2022

na resultaatverdeling

		<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
PASSIVA			
Algemene Reserve	[5]	472.067	472.067
Bestemmingsreserves	[6]	251.025	458.260
Bestemmingsfonds gemeente Utrecht–Cultuurnota 2021-2024	[7]	<u>5.761</u>	<u>16.758</u>
Totaal Eigen Vermogen		728.853	947.085
Kortlopende Schulden	[8]	247.649	209.313
		<u>976.502</u>	<u>1.156.398</u>

Exploitatierkening over 2022

	2022	BIS - OCW begroting	2021
	€	€	€
BATEN			
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland			
- 2 Recette/kaartverkoop	270.768	199.000	83.287
- 3 Uitkoop	62.499	31.775	32.743
- 5 Overige publieksinkomsten	93.884	7.500	16.352
6. Publieksinkomsten buitenland	-	5.000	-
7 Totaal Publieksinkomsten (1+6)	427.151	250.775	132.382
8 Sponsorinkomsten	25.000	45.000	35.000
9 Baten coproducties	7.000	20.000	-
10 Overige directe inkomsten	3.196	30.000	2.107
11 Totaal overige directe inkomsten (8+9+10)	35.196	95.000	37.107
12 Totaal Directe inkomsten (7+11)	462.347	345.775	169.489
13 Indirecte inkomsten	71.829	11.750	21.854
14 Private middelen - particulieren incl. vriendenvereniging	14.460	17.500	14.775
15 Private middelen - bedrijven	4.200	5.000	88
16 Private middelen - private fondsen	10.000	25.000	10.000
18 Totale bijdragen uit private middelen	28.660	47.500	24.863
19 Totaal eigen inkomsten	562.836	405.025	216.206
21 Totaal structureel OCW	671.121	640.075	647.104
23 Totaal structureel Gemeentes	223.290	220.984	213.079
Structureel Gemeente Amersfoort	141.393		138.079
Structureel Gemeente Utrecht	81.897		75.000
25 Totale structurele subsidies	894.411	861.059	860.183
26 Incidentele publieke subsidies	203.383	85.000	424.733
27 Totaal subsidies	1.097.794	946.059	1.284.916
TOTALE BATEN	1.660.630	1.351.084	1.501.122

Exploitatierkening over 2022

	2022	BIS - OCW begroting	2021
	€	€	€
1. Beheerslasten materieel	241.137	144.400	165.576
2. Beheerslasten personeel	87.646	75.695	69.411
3. Beheerslasten totaal	328.783	220.095	234.987
4. Activiteitenlasten materieel	633.729	474.414	268.572
5. Activiteitenlasten personeel	914.656	655.825	662.113
6. Activiteitenlasten totaal	1.548.385	1.130.239	930.685
TOTALE LASTEN	1.877.168	1.350.334	1.165.672
7 Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-216.538	750	335.450
8 Saldo rentebaten/-lasten	1.694	750	1.116
EXPLOITATIERESULTAAT	-218.232	-	334.334
Resultaatbestemming			
Bestemmingsreserve Nieuwe Makers	-10.000		-17.000
Bestemmingsreserve Proeve 2021	-		-32.000
Bestemmingsreserve Covid-19 gevolgen	-175.192		263.583
Bestemmingsreserve Theatertechniek	-22.043		102.993
Bestemmingsfonds gem. Utrecht-Cultuurnota 2021-2024	-10.997		16.758
	-218.232		334.334

Grondslagen voor de waardering

Algemeen

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met bepalingen uit RJ640 voor zover deze niet afwijken van de aanwijzingen in het handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 van het OCW.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en de passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vergelijking met voorgaand boekjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. De cijfers over 2021 zijn, waar nodig, geherrubriceerd teneinde te voldoen aan de, in het handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen 2021-2024 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap opgenomen, vereisten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf van ingebruikneming.

Voorraden

De voorraden bestaan uit onderhanden werken, deze worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde.

De verkrijgingsprijs bestaat uit alle kosten en opbrengsten die zijn gerealiseerd tot balansdatum. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

In geval op balansdatum meer opbrengsten dan kosten zijn gerealiseerd, vindt verwerking onder de kortlopende schulden plaats.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Grondslagen voor de waardering

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Opbrengsten

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten worden aan dezelfde periode toegerekend.

De aan het onderhanden werk toe te rekenen winst wordt bepaald op basis van de op balansdatum aan het werk bestede kosten. De netto-opbrengstwaarde is gebaseerd op een verwachte verkoopprijs onder aftrek van nog te maken kosten voor voltooiing en verkoop.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen/waar in de opbrengsten zijn gederfd/waar in het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

[1] Materiële Vaste Activa

Een overzicht van de materiele vaste activa is onderstaand opgenomen:

	vaste bedrijfsmid- delen	Totaal
Aanschaffingen	518.405	518.405
Cum. afschrijving	-407.792	-407.792
Boekwaarde begin	<u>110.613</u>	<u>110.613</u>
Investerings	107.547	107.547
Desinvesteringen	-88.502	-88.502
Afschrijvingen	-44.772	-44.772
Desinvesteringen afschrijvingen	88.502	88.502
Mutaties	<u>62.775</u>	<u>62.775</u>
Cumulatieve aanschaffingen	537.450	537.450
Cum. Afschrijvingen	-364.062	-364.062
Boekwaarde einde	<u><u>173.389</u></u>	<u><u>173.389</u></u>
Afschrijvingspercentage	20%	

[2] Voorraden

	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
	€	€
Onderhanden werk		
Onderhanden werk "O Die Zee"	-	6.000
	<u>-</u>	<u>6.000</u>
Totaal voorraden	<u>-</u>	<u>6.000</u>

[3] Vorderingen

	<u>31 dec 2022</u>	<u>31 dec 2021</u>
	€	€
Debiteuren		
Handelsdebiteuren	3.641	16.020
	<u>3.641</u>	<u>16.020</u>
Belastingen en premies sociale verzekeringen te vorderen		
Omzetbelasting	36.189	18.815
	<u>36.189</u>	<u>18.815</u>

Toelichting op de balans per 31 december 2022

Overige vorderingen		
Toegekende subsidies	4.859	31.910
Vooruitbetaalde kosten	7.788	7.174
Te ontvangen baten	1.345	15.591
Foutieve betalingen	243	353
Rekening-courant Veerensmederij	109	-
Kassasysteem	8.100	-
Overige overlopende activa	500	500
	<u>22.944</u>	<u>55.528</u>
Totaal vorderingen	<u>62.774</u>	<u>90.363</u>

[4] Liquide Middelen	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Rekening courant bank		
Rekening-courant Rabobank	732	851
Rekening-courant ING Bank	63.969	224.492
	<u>64.701</u>	<u>225.343</u>
Deposito		
ING Spaarrekening	350.962	402.218
Rabobank Spaarrekening	130.679	130.747
SNS Spaarrekening	95.027	95.026
Triodos rendement rekening	98.970	98.994
	<u>675.638</u>	<u>726.985</u>
Kas		
Creditcard	-	-2.906
	<u>-</u>	<u>-2.906</u>
Totaal liquide middelen	<u>740.339</u>	<u>949.422</u>

[5] Algemene Reserve	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Saldo op 1 januari	472.067	472.067
Mutatie uit resultaatverdeling	-	-
Saldo op 31 december	<u>472.067</u>	<u>472.067</u>

Toelichting op de balans per 31 december 2022

[6] Bestemmingsreserves	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Bestemmingsreserve Covid-19 gevolgen		
Saldo op 1 januari	287.267	23.684
Mutatie uit resultaatverdeling	-175.192	263.583
Saldo op 31 december	<u>112.075</u>	<u>287.267</u>

De gevolgen van de Covid-pandemie zijn groot, publiek moet de gang naar het theater weer gaan maken. Het zal tijd nodig hebben voordat de verkopen van kaartjes weer op het oude niveau zullen zijn.

Bestemmingsreserve Nieuwe Makers		
Saldo op 1 januari	33.000	50.000
Mutatie uit resultaatverdeling	-10.000	-17.000
Saldo op 31 december	<u>23.000</u>	<u>33.000</u>

Het ontvangen legaat in 2020 wordt de komende jaren ingezet voor Nieuwe Makers.

Bestemmingsreserve Theatertechniek		
Saldo op 1 januari	137.993	35.000
Mutatie uit resultaatverdeling	-22.043	102.993
Saldo op 31 december	<u>115.950</u>	<u>137.993</u>

De technische middelen zijn na 10 jaar grotendeels vervangen. In 2021 en 2022 hebben er grote investeringen plaatsgevonden. Onder andere een nieuwe hoogwerker, licht- en geluidsapparatuur en een nieuwe tribune.

Totaal bestemmingsreserves	<u>251.025</u>	<u>458.260</u>
-----------------------------------	----------------	----------------

Toelichting op de balans per 31 december 2022

[7] Bestemmingsfonds gemeente Utrecht–Cultuurnota21-24	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Saldo op 1 januari	16.758	-
Mutatie uit resultaatverdeling	-10.997	16.758
Saldo op 31 december	<u>5.761</u>	<u>16.758</u>

Procentueel aandeel van de gemeente Utrecht in het resultaat wordt gedoteert in dit bestemmingsfonds.

[8] Kortlopende Schulden	31 dec 2022	31 dec 2021
	€	€
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		
Handelscrediteuren	<u>102.316</u>	<u>14.445</u>
Belastingen en premies sociale verzekeringen te betalen		
Loonheffing	<u>17.484</u>	<u>16.680</u>
	<u>17.484</u>	<u>16.680</u>
Schulden ter zake van pensioenen		
Pensioenpremie	15.124	624
Sociaal fonds	5.633	2.852
	<u>20.757</u>	<u>3.476</u>
Verplichtingen inzake subsidies		
Vooruit ontvangen subsidies	5.000	57.500
	<u>5.000</u>	<u>57.500</u>
Overige schulden		
Vooruitontvangen baten uitgestelde voorstellingen	11.214	16.577
Vooruitontvangen gelden kaartverkoop	-	1.960
Vakantiegeld en vakantiedagenvergoeding	58.534	46.795
Te betalen kosten	32.344	51.880
	<u>102.092</u>	<u>117.212</u>
Totaal kortlopende schulden	<u>247.649</u>	<u>209.313</u>

Toelichting op de balans per 31 december 2022

Niet in de balans opgenomen rechten

Toegekende structurele subsidie 2021-2024

Door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is een subsidie toegekend in het kader van de landelijke culturele basisinfrastructuur 2021-2024.

Voor 2023 is een subsidie van €671.121 (inclusief indexering '22) beschikbaar (referentie 143139/25093835).

Door gemeente Utrecht is een subsidie toegekend in het kader van de Cultuurnota 2021-2024.

Voor 2023 is een subsidie van €82.347 (inclusief indexering'23) beschikbaar (dossiernummer 7263155).

Door de Gemeente Amersfoort is voor 2023 een subsidie toegekend van €141.393 (S0063/1594017).

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huurcontract

Er is een huurcontract afgesloten voor de Veerensmederij Soesterweg 330, ingaande op 1 oktober 2010 voor een maximale periode van 50 jaar (huidige huur op jaarbasis €39.639,- ex. BTW).

De eerste drie huurperiodes zijn reeds verstreken en de nieuwe huurperiode van vier jaar loopt tot en met 30 september 2026. De overeenkomst wordt voortgezet voor aansluitende perioden van telkens 4 jaar, echter uiterlijk tot 1 oktober 2060. Opzegtermijn bedraagt tenminste een jaar.

Er is een huurcontract voor het huren van opslag/ruimtes in Groenekan het betreft hier ruimtes van in totaal 230 m², die verhuurd worden door eigenaar de heer N. Idelenburg. Deze ruimtes zijn onderdeel van de bedrijfsruimte achter de woning van verhuurder met een eigen adres en opgang:

t.w. Groenekaneweg 104 A, 3737AJ Groenekan.

De Rvt is van deze regeling op de hoogte en heeft dit geaccordeerd.

De locatie wordt gebruikt voor het opslaan van kostuums, rekvisieten en het gebruik van kantoor-/montageruimtes. Contract sinds 15 augustus 2010 voor onbepaalde tijd, opzegtermijn van 1 jaar. Huur bedraagt €14.064 per jaar.

Er is een huurcontract voor het huren van een opslag van 50m² voor decorstukken bij PRI-BOX.

Contract sinds 15 augustus 2019 met een looptijd van een jaar, aansluitend is dit contract automatisch verlengd. De overeenkomst is wederzijds opzegbaar met een opzegtermijn van twee maanden.

Huur bedraagt €4.200 per jaar.

Leasecontract

Vaste CopyRente-periode voor de kopieermachine/printer Toshiba afgesloten voor 72 maanden, looptijd tot 1 juni 2028. Na afloop van de vaste CopyRente-periode wordt de overeenkomst telkens voor 1 jaar verlengd, tenzij een van de partijen uiterlijk 3 maanden voor het verstrijken van de periode de overeenkomst schriftelijk er aangetekend heeft opgezegd.

Huur apparaat (via De Lage Landen Vendorlease BV) €183,06 per kwartaal excl. BTW.

Meerverbruik zwart: €7,00 per 1.000 afdrukken

Meerverbruik kleur: €40,00 per 1.000 afdrukken

(het meerverbruik wordt per kwartaal afgerekend)

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	2022	BIS - OCW begroting	2021
	€	€	€
BATEN			
1 Publieksinkomsten binnenland			
- 2 Recette/kaartverkoop	270.768	199.000	83.287
- 3 Uitkoop	62.499	31.775	32.743
- 4 Partage	-	7.500	-
- 5 Overige publieksinkomsten - horeca	66.333	7.500	2.508
- 5 Overige publieksinkomsten - auteursrechten	1.736	-	-
- 5 Overige publieksinkomsten	25.815	-	13.844
	<u>427.151</u>	<u>245.775</u>	<u>132.382</u>
6. Publieksinkomsten buitenland	<u>-</u>	<u>5.000</u>	<u>-</u>
8 Sponsorinkomsten	<u>25.000</u>	<u>45.000</u>	<u>35.000</u>
9 Baten coproducties	<u>7.000</u>	<u>20.000</u>	<u>-</u>
10 Overige directe inkomsten			
Verkoop bijproducten	3.196		2.107
	<u>3.196</u>	<u>30.000</u>	<u>2.107</u>
13 Indirecte inkomsten			
Vaste lasten verhuur Veerensmederij	12.800		6.148
Verhuur technische installatie	21.383		10.824
Personeel verhuur	29.372		3.296
Overige inkomsten	8.274		1.586
	<u>71.829</u>	<u>11.750</u>	<u>21.854</u>
14 Private middelen - particulieren incl. vriendenvereniging			
Bijdragen door particulieren inclusief vrienden	14.460	17.500	14.775
	<u>14.460</u>	<u>17.500</u>	<u>14.775</u>
15 Private middelen - bedrijven	<u>4.200</u>	<u>5.000</u>	<u>88</u>
16 Private middelen - private fondsen			
Bijdrage De Versterking	10.000		10.000
	<u>10.000</u>	<u>25.000</u>	<u>10.000</u>
21 Totaal structureel OCW			
Meerjarige subsidie OCW	647.104	640.075	647.104
Indexatie	24.017	-	-
	<u>671.121</u>	<u>640.075</u>	<u>647.104</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	<u>BIS - OCW</u> <u>begroting</u>	<u>2021</u>
	€	€	€
23 Totaal structureel Gemeentes			
Meerjarige subsidie gemeente Utrecht	75.000	79.591	75.000
Meerjarige subsidie gemeente Utrecht - indexatie	6.897		-
Meerjarige subsidie gemeente Amersfoort	<u>141.393</u>	<u>141.393</u>	<u>138.079</u>
	<u>223.290</u>	<u>220.984</u>	<u>213.079</u>
26 Incidentele publieke subsidies			
Incidentele/ overige bijdrage OCW	118.200		234.600
Incidentele bijdrage gemeente Utrecht - 7050067	20.000		-
Incidentele bijdrage gemeente Amersfoort Covid-19	-		13.000
Incidentele bijdrage gemeente Amersfoort - 6340951	37.500		-
Overige bijdrage RVO (TVL)	27.683		184.035
Overige bijdrage UWV NOW	-		-6.902
	<u>203.383</u>	<u>85.000</u>	<u>424.733</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	2022	BIS - OCW begroting	2021
	€	€	€
LASTEN			
1. Beheerslasten materieel			
<u>Huisvestingskosten</u>			
Huur	12.891		12.655
Huur opslag	18.466		14.950
Schoonmaak	12.105		10.353
Onderhoud	18.911		1.098
Gas/water/energie	47.371		23.483
Verzekeringen	2.333		2.313
Onroerende zaak belasting	3.815		3.835
Beveiliging	3.251		5.694
Overige huisvestingskosten	2.661		2.063
	<u>121.804</u>	<u>83.300</u>	<u>76.444</u>
<u>Kantoorkosten</u>			
Opleidingskosten	2.782		746
Kantoor materiaal	8.154		4.541
Abonnementen	14.672		9.375
Kosten internet, telefoon	1.468		1.246
Automatisering	2.707		1.136
Administratiekosten	18.516		17.738
Accountantskosten	12.998		14.499
Verzekeringen	382		166
Vergader- / bestuurskosten	775		801
Reis- en verblijfkosten	45		756
Representatie	1.245	-	-
Bankkosten	1.208		874
(Onderhoud) kantoorapparatuur	989		171
Overige algemene bedrijfskosten	6.532		5.086
	<u>72.473</u>	<u>37.000</u>	<u>57.135</u>
<u>Algemene publiciteitskosten</u>			
Jaarverslag	-		600
Drukwerk	2.088		896
Website	-		224
	<u>2.088</u>	<u>-</u>	<u>1.720</u>
<u>Afschrijvingskosten</u>			
Afschrijving vervoersmiddelen	-		2.529
Afschrijving inventaris	44.772		27.748
	<u>44.772</u>	<u>24.100</u>	<u>30.277</u>
TOTAAL BEHEERSLASTEN MATERIEEL	<u>241.137</u>	<u>144.400</u>	<u>165.576</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	2022	BIS - OCW begroting	2021
	€	€	€
2. Beheerslasten personeel			
<u>De totale personeelslasten zijn:</u>			
Bruto salarissen	311.049		278.568
Eindejaarsuitkering	4.316		4.950
Vakantiegeld	23.808		21.337
Loonheffingen en sociale fondsen	53.139		48.249
Pensioenpremies	37.677		32.775
Totaal	<u>429.989</u>		<u>385.879</u>
 <u>Onderverdeeld naar:</u>			
Beheerslasten personeel	80.581		63.831
Activiteitenlasten personeel	349.408		322.048
Totaal salarissen	<u>429.989</u>		<u>385.879</u>
 <u>Zakelijke directie</u>			
Salarissen	25.023	22.695	28.510
	<u>25.023</u>	<u>22.695</u>	<u>28.510</u>
 <u>Bureaumedewerker/publiciteit</u>			
Salarissen	26.908	20.000	15.059
	<u>26.908</u>	<u>20.000</u>	<u>15.059</u>
 <u>Assistent zakelijk leiding</u>			
Salarissen	28.650	20.000	20.262
	<u>28.650</u>	<u>20.000</u>	<u>20.262</u>
 <u>Overig personeel</u>			
Honorarium	1.550	10.000	1.810
	<u>1.550</u>	<u>10.000</u>	<u>1.810</u>
 <u>Overige personeelskosten</u>			
Ziekengeldverzekering	1.993		2.143
Ziekengeld uitkeringen	-		-378
Reiskosten	2.544		1.079
Overige personeelskosten	978		926
	<u>5.515</u>	<u>3.000</u>	<u>3.770</u>
 TOTAAL BEHEERSLASTEN PERSONEEL	<u>87.646</u>	<u>75.695</u>	<u>69.411</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	<u>BIS - OCW</u> <u>begroting</u>	<u>2021</u>
	€	€	€
4. Activiteitenlasten materieel			
Huur repetitieruimte	25.390		14.227
Locatiekosten	43.978		11.083
Publieksfaciliteiten/Tribune	23.901		5.482
Publiekscatering	55.234		3.525
Techniekkosten	65.904		13.417
Auteursrechten	1.008		-
Abonnementen/internet	7.182		6.816
Kap & grime	6.512		2.848
Administratiekosten	207		-
Kantoomateriaal	621		40
Decors	50.963		35.702
Kostuums	29.764		10.539
Onderhoud instrumenten	3.372		1.105
Muziek/film/band	570		2.305
Geluid	33.223		14.141
Reis- /verblijfkosten	61.165		35.886
Transport / vervoer decors	6.748		616
Verzekering	4.713		-
Transactiekosten	5.510		3.145
Research en onderzoek	1.522		3.987
Onkostenvergoedingen/vrijwilligers	2.205		1.700
Overige activiteitenlasten materieel	3.455		2.665
Naar educatiematerialen MX2	-9.448		-10.976
	<u>423.699</u>	<u>344.364</u>	<u>158.253</u>
4. Marketing			
Grafisch ontwerper	7.245		3.258
Affiches en folders	2.324		1.913
Overig drukwerk	9.097		2.924
Foto's	2.975		925
Advertenties	84.959		29.019
Porti	65		392
Verspreiding drukwerk	3.850		3.132
Promotie gezelschap/Veerensmederij/Amersfoort	46.800		15.234
Geluid-/ videoregistratie	28.342		26.610
Online marketing	10.960		12.799
Premiere kosten	2.357		-
Overige specifieke publiciteitskosten	1.608		137
	<u>200.582</u>	<u>105.050</u>	<u>96.343</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	2022	BIS - OCW begroting	2021
	€	€	€
4. Educatieve activiteiten			
Materialen educatieve activiteiten	9.448		10.976
	<u>9.448</u>	<u>25.000</u>	<u>10.976</u>
4 Lasten Coproducties			
Aandeel coproductent Het Houten Huis	-		1.408
Aandeel coproductent Muziektheater Veerensmederij	-		1.592
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>3.000</u>
TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN	<u>633.729</u>	<u>474.414</u>	<u>268.572</u>
5. Activiteitenlasten personeel			
<u>Artistieke- en algemene directie</u>			
Salarissen	81.060	70.000	75.206
	<u>81.060</u>	<u>70.000</u>	<u>75.206</u>
<u>Artistieke directie en sales</u>			
Salarissen	79.027	70.000	77.788
	<u>79.027</u>	<u>70.000</u>	<u>77.788</u>
<u>Hoofd educatie</u>			
Salarissen	27.056	20.800	25.929
	<u>27.056</u>	<u>20.800</u>	<u>25.929</u>
<u>Zakelijke assistent</u>			
Salarissen	11.307		8.687
	<u>11.307</u>	<u>20.000</u>	<u>8.687</u>
<u>Artistieke medewerkers</u>			
Honorarium	87.729	70.000	51.401
	<u>87.729</u>	<u>70.000</u>	<u>51.401</u>
<u>Uitvoerend personeel</u>			
Honorarium	349.323		196.609
	<u>349.323</u>	<u>199.425</u>	<u>196.609</u>
<u>Technisch personeel</u>			
Honorarium	112.450		81.018
	<u>112.450</u>	<u>86.000</u>	<u>81.018</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

	<u>2022</u>	<u>BIS - OCW</u> <u>begroting</u>	<u>2021</u>
	€	€	€
<u>Communicatie / publiciteit</u>			
Salarissen	26.508		29.426
Honorarium	-		803
	<u>26.508</u>	<u>30.000</u>	<u>30.229</u>
<u>Educatie / bijzondere projecten</u>			
Salarissen	29.446	30.000	36.087
	<u>29.446</u>	<u>30.000</u>	<u>36.087</u>
<u>Kassa/Bureau/Productionele ondersteuning</u>			
Salarissen	95.004		68.925
Honorarium	3.180		-
	<u>98.184</u>	<u>54.600</u>	<u>68.925</u>
<u>Overige personeelskosten</u>			
Reiskosten	-		456
Ziektekosten verzekering	12.207		9.120
Overige personeelskosten	2.241		2.001
Ziekengeld uitkeringen	-1.882		-1.343
	<u>12.566</u>	<u>5.000</u>	<u>10.234</u>
TOTAAL ACTIVITEITENLASTEN PERSONEEL	<u>914.656</u>	<u>655.825</u>	<u>662.113</u>
8 Saldo rentebaten/-lasten	<u>1.694</u>	<u>-</u>	<u>1.116</u>

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

WNT

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Holland Opera. Het voor Holland Opera toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000 Het betreft hier het algemene WNT-maximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2022		
Functiegegevens	Zakelijk leider	Artisliek leider
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12	01/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	84.690	84.690
Beloningen betaalbaar op termijn	10.287	10.287
<i>Subtotaal</i>	94.977	94.977
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	-	-
Bezoldiging	94.977	94.977
Gegevens 2021		
Functiegegevens	Zakelijk leider	Artisliek leider
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 - 31/12	01/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	82.067	82.067
Beloningen betaalbaar op termijn	9.573	9.573
<i>Subtotaal</i>	91.640	91.640
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	-	-
Bezoldiging	91.640	91.640

Toelichting op de exploitatierekening over 2022

WNT - vervolg

1.d Toezichthoudende topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.800 of minder

<u>Raad van Toezicht</u>		<u>aantreden</u>	<u>aftreden</u>
Dhr. F. Rijna	voorzitter	21-sep-17	
Dhr. F.H. Barneveld Binkhuysen	lid	21-sep-17	6-dec-22
Dhr. C. van Veen	lid	1-sep-21	
Mw. J. Franken	lid	21-sep-17	
Mw. H. Land	lid	10-dec-19	
Dhr. M.Hassink	lid	6-dec-22	

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

In het boekjaar 2022 zijn geen uitkeringen gedaan aan topfunctionarissen wegens beëindiging dienstverband.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Kamphuis & Berghuizen
accountants | belastingadviseurs

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Holland Opera

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport op pagina 23 tot en met 42 opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting Holland Opera te Amersfoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Holland Opera op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1) de balans per 31 december 2022;
- 2) de staat van baten en lasten over 2022; en
- 3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse Controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Holland Opera zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf betreffende overige aangelegenheden

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Utrechtseweg 51
1213 TL Hilversum
T 035 623 98 19

Jan Willem Brouwersstraat 16-1
1071 LJ Amsterdam
T 020 379 26 00

BTW NL8175.87.822.B.01
KVK 32053904
BANK NL19 RABO 0114 1665 79
www.kamphuisberghuizen.nl

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiele afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiele afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol instellingen 2021-2024.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Hilversum, 7 maart 2023

KAMPHUIS & BERGHUIZEN

Accountants/Belastingadviseurs

T. Wagenaar AA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Stichting Holland Opera
Amersfoort

Bijlage

Prestatieverantwoording

Producties		aantal	
1	Grote zaal	1	
2	Midden en kleine zaal	7	
3	Online producties	0	
4	Totaal producties (1 +2+3)	8	
	Voorstellingen en bezoeken	aantal voorstellingen	aantal bezoeken
	Reguliere voorstellingen		
5	Standplaats	23	2.621
6	Buiten standplaats	27	8.177
7	Buitenland	0	-
8	Online	0	-
9	Reguliere voorstellingen totaal (5+ 6 + 7 + 8)	50	10.798
	Specificatie van bezoeken reguliere voorstellingen		
10	Gratis bezoeken (zaal; alles wat niet online is)		681
11	Gratis bezoeken (online)		-
12	Betaalde bezoeken (zaal) (5 + 6 + 7 - 10)		10.117
13	Betaalde bezoeken (online) (8 - 11)		-
14	Totaal reguliere voorstellingen (10 + 11 + 12 +13)		10.798
	Schoolgebonden voorstellingen		
15	Zaal (alles wat niet online is)	94	7.403
16	Online	4	499
17	Totaal schoolgebonden voorstellingen (15 + 16)	98	7.902
18	Totaal voorstellingen en bezoeken (9 + 17)	148	18.700
	Overige activiteiten (aanvullend op Handboek)	aantal activiteiten	aantal bezoeken
19	Schoolgebonden activiteiten	75	2.260
20	Overige activiteiten	50	20.034
21	Niet schoolgebonden educatieve activiteiten	22	693
22	Begeleidende activiteiten	0	-